

Azərbaycan
Prezidenti türkiyeli
həmkarına
başsağlığı verib

Bax 3

Çoxöçülü strateji
tərəfdası: İlham
Əliyevin
Avropada növbəti
böyük uğuru

Bax 6

Prezident
Administrasiyasının
masul işçiləri
bölgalarda vətəndaşların
müraciətlərini dinləyiblər

Bax 5

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən azı qəzətdir

SƏS

Qəzet 1991-ci il yanvarın 11-dən çıxır

Nº 041 (6006) 29 fevral 2020-ci il. Qiyməti 40 qəpik

"Əlincə" Azərbaycan Xeyriyyə Cəmiyyətinin orqanı.

RRIDOR ADVISORY COUNCIL SIXTH MINISTERIAL MEETING VƏRƏT ŞURASI ÇƏRCİVƏSİNDE NAZİRLƏRİN ALTINCI TOPLANTISI

Baku, 28 February 2020

Bax 2

İlham Əliyev: "Azərbaycan etibarlı tranzit ölkəyə çevrilib"

Bakıda Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərat Şurası
çərcivəsində nazirlərin VI toplantısı keçirilib

Azərbaycanın Bax 9 Birləşmiş Millətlər Təşkilatına Üzv olmasından 28 il ötür

Müasir dünyada Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmiz uğurlu xarici siyaset xəttini davam etdirir, beynəlxalq aləmdəki mövqeyini artıraraq, bu münasibətləri möhkəmlətməyə önmə verir. Dövlət başçısı xarici siyaset məsalələrini daim diqqət mərkəzində saxlayaraq, diplomatiyamız qarşısında duran prioritet vəzifələri müəyyənləşdirərək, onların planlı və ardıcıl surətdə həyata keçirilməsini təmin edir.

"TAP Azərbaycan-İtaliya dostluğunun təzahürü, enerji əməkdaşlığının zirvəsidir"

Cənub Qaz Dəhlizinin başlanğıcında nöqtəsi Azərbaycandırısa, onun bitmə nöqtəsi isə hələlik İtaliyadır. Azərbaycan və İtalya aralarında 5 ölkəni birləşdirən bu dəhlizin mühüm tərefləridir.

Bax 5

Bax 7

Övladlığagötürmə sahəsində problemlər aradan qaldırıldı

Aile mühiti uşaqların fiziki, psixoloji və mənvi inkişafında vacib rolü məlikdir. Uşaqların ailədə yaşaması onların cəmiyyətdə faydalı fərd kimi yetişməsində də müümət əhəmiyyət kəsb edir. Amma təessüf ki, bəzi uşaqlar müxtəlif səbəblərə görə, valideyn himayəsindən məhrum olurlar. Ölkəmizdə həmin uşaqlar və valideyn hüququnu itirən şəxslər üçün övladlığagötürmə prosesləri daha da sadələşdirilir.

"Karantin normalarını pozan hər kəsə qarşı qanunun tələblərinə uyğun şəkildə tədbirlər görülləcək"

Bax 5

Bakıda uşaqların bağçalarara qəbulu elektron qaydada aparılacaq

Bakının məktəbəqədər təbiyət mühəəssisələrinə uşaqların qəbulunda şəffaflığın təmin edilməsi ilə bağlı ölkə başçısının verdiyi taşşırıqların icrası ilə əlaqədar uşaq bağçalarına uşaqların qəbuluna dair elektron xidmətin yaradılması işləri başa çatıb.

Bax 16

"D-18"-in
məhv: Ruslan
İzzətli əxlaqsız
və dələduzuymuş!"

Bax 14

Maskalardan
necə istifadə
etməliyik?

Bax 12

İlham Əliyev: “Azərbaycan etibarlı tranzit ölkəyə çevrilib”

Bakıda Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin VI toplantısı keçirilib

Fevralın 28-də Bakıda, Heydər Əliyev Mərkəzində Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin VI toplantısı keçirilir. AZERTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev toplantıda iştirak edib.

Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin toplantısına hər dəfə Azərbaycan ev sahibliyi edir, bu isə ölkəmizin layihədə aparıcı rolunu təsdiqləyən mühüm amillərdən biridir. Dörd seqmentdən - "Şahdəniz Mərhələ-II", Cənubi Qafqaz Boru Kəməri, TANAP və TAP qaz boru kəmərlərindən ibarət olan layihə çərçivəsində 2018-ci ilin mayında Səngəçal terminalında Cənub Qaz Dəhlizinin rəsmi açılışı olub. Həmin ilin iyundan isə TA-

NAP qaz boru kəməri istifadəyə verilib, ötən il isə TANAP Avropa sərhədine çatdırılıb. Beynəlxalq maliyyə qurumlarının, ABŞ, Büyük Britaniya və Avropa İttifaqının dəstək verdiyi bu layihənin sonuncu seqmenti olan TAP-in inşası isə davam edir. Yeddi ölkənin - Azərbaycan, Gürcüstan, Türkiye, Albaniya, Yunanistan, Bolqarıstan və İtalyanın iştirak etdiyi, uzunluğu 3500 kilometr, ümumi dəyəri isə təxminən 40 milyard dollar olan Cənub Qaz Dəhlizi Avropanın enerji təhlükəsizliyində strateji amildir.

Övvəlcə toplantıların iştirakçıları birgə foto çəkdirdilər. Azərbaycanın Energetika naziri Pərviz Şahbazov Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərət Şurasının bu iller ərzində səmərəli əməkdaşlıq formatı olduğunu və layihənin reallaşmasına mühüm töhfələr verdiyini bildirdi.

Toplantıda nitq söyləyən Prezident İlham Əliyev Məşvərət Şurasının son illərdə

səyərlərin gücləndirilməsinə və Cənub Qaz Dəhlizinin reallaşmasına mühüm töhfə verdiyini vurguladı. Dövlətimizin başçısı bildirdi ki, Cənub Qaz Dəhlizine üzv ölkələrin tərkibi ümumi məqsədləri birləşdirir. Azərbaycan Prezidenti layihənin keçidiyi tərxi yola nəzer salaraq dedi ki, bu layihə əsasında əməkdaşlığın nadir formatı yaradılıb. Bu layihə Azərbaycanın təşəbbüsü olub və qonşular tərəfindən dəsteklənib.

Cənub Qaz Dəhlizine böyük beynəlxalq marağın olduğunu deyən Prezident İlham Əliyev layihənin əsas seqmentlərindən olan TANAP-in istifadəyə verilməsinin əhəmiyyətindən danışdı, hazırda TAP layihəsinin 92 faiz tamamlandığını dedi.

Dövlətimizin başçısı nitqində müstəqiliyin ilk illərində ölkəmizin üzləşdiyi çətinliklərdən danışdı, Azərbaycanın neft-qaz ehtiyatlarının hasilatı və ixracı sahəsində görülən işləri xatırladı. Vurğuladı ki, bu illərdə Azərbaycan etibarlı tranzit ölkəyə

çevrilib. Neftdən gələn gəlirlərin ölkənin inkişafına xərcləndiyini, indiyə qədər bir çox infrastruktur layihələrin icra edildiyini və bu istiqamətdə işlərin davam etdiyini deyən Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın malik olduğu iqtisadi imkanlardan bahs etdi və Şuranın işinə uğurlar arzuladı.

Sonra Avropa Komissiyasının Enerji Direktorluğunun baş direktorunun müavini Klaus-Dieter Borxardt çıxış etdi. O bildirdi ki, Cənub Qaz Dəhlizi Avropa İttifaqı üçün nailiyyətdir və bu layihə Avropanın enerji təhlükəsizliyini gücləndirir. "Bu layihə bizim şaxələndirilmə strategiyamızın tərkib hissəsidir və yeni mənbədir", -deyən Klaus-Dieter Borxardt Prezident İlham Əliyevi və bu layihəyə rəhbərlik etdiyinə görə təşəkkür etdi və tərəfdəş ölkələrə səmərəli əməkdaşlığı görə minnədarlığını bildirdi. Toplantı işini panel sessiyalarla davam etdirib.

Bakıda Heydər Əliyev prospekti ilə Zəki Məmmədov küçəsinin kəsişməsindəki yeraltı piyada keçidinin açılışı olub

Prezident İlham Əliyev açılışda iştirak edib

Fevralın 28-də Bakı şəhərində Heydər Əliyev prospekti ilə Zekii Məmmədov küçəsinin kəsişməsindəki yeraltı piyada keçidinin açılışı olub. AZƏRTAC xəber verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev açılışda iştirak edib. Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinin idarə Heyətinin sədri Saleh Məmmədov görülən işlər barədə dövlətimizin başçısına məlumat verdi.

Bildirildi ki, Heydər Əliyev prospekti ilə Zekii Məmmədov küçəsinin kəsişməsi avtomobilərin və piyadaların daha six olduğu ərazilərdən biridir. Məhz bu baxımdan da keçidin inşası böyük önəm daşıyır. Yeraltı piyada keçidinin tikintisine 2018-ci ilin noyabr ayında başlanılmışdır. Keçidin tikintisi qapalı qazma üsulu ilə aparılıb. Bu

səbəbdən tikinti işləri Heydər Əliyev prospektində nəqliyyat vasitələrinin hər-

kətinə heç bir maneə yaratmayıb. Qapalı qazma üsulu ilə yeraltı piyada keçidinin

tikintisi Bakıda ilk dəfə burada tətbiq olunub. Piyada keçidinin ümumi uzunluğu 98, eni isə 5 metrdir. Burada müasir işçiləndirmə və videomüşahide sistemi qurulub. Keçid Heydər Əliyev prospektinin bu hissəsində nəqliyyatın hərəkətinin tənzimlənməsi, avtomobil tixaclarının qarşısının alınması, qəza hallarının aradan qaldırılması və piyadaların hərəkətinin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi baxımından xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Keçiddən istifadə hərəkətin intensiv olduğu ərazidə yol hərəkəti qaydalarının pozulması hallarını aradan qaldıracaq.

Prezident İlham Əliyev yeraltı piyada keçidinin rəmzi açılışını bildirən lenti kəsdi.

Azərbaycan Prezidenti türkiyəli həmkarına başsağlığı verib

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğana başsağlığı məktubu göndərib. AZƏRTAC xəber verir ki, dövlətimizin başçısı türk əsgərlərinin şəhid olması xəbərini dərin kədər hissə ilə qarşılıqlı bildirib.

Prezident İlham Əliyev baş vermiş hadisə ilə əlaqədar Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğana, həlak olanların ailələrinə və yaxınlara, qardaş Türkiyə xalqına öz adından və Azərbaycan xalqı adından dərin hüznə başsağlığı verib.

Rəsmi xronika

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının 2020-ci il aprelin 1-dən 30-dək müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılması və müddətli həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçularının ehtiyata buraxılması haqqında Sərəncam imzalayıb.

Prezident İlham Əliyev Əziz Mirəhmədovun 100 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında Sərəncam imzalayıb.

Prezident İlham Əliyev fevralın 28-də "Ağdam rayonunda əkin sahələrinin suvarma suyu ilə təminatının yaxşılaşdırılmasına və əhalinin içməli suya tələbatının ödənilməsinə dair əlavə tədbirlər haqqında" Sərəncam imzalayıb.

Qeyd edək ki, son illərdə paytaxtda və regionlarda avtomobil yollarında hərəkətin təhlükəsizliyini və vətəndaşların avtomobil yollarını rahat və təhlükəsiz şəkildə keçməsini təmin etmək məqsədilə Prezident İlham Əliyevin tapşırıq və sərəncamları ilə Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyi tərəfindən kompleks tədbirlər, o cümlədən yerüstü və yeraltı piyada keçidlərinin inşası Bakıda ti-xac probleminin aradan qaldırmasına və əhalinin təhlükəsizliyinin təmin edilməsinə yönəldilib. Bu, həmdə onu deməyə əsas verir ki, vətəndaşların rahatlığının təmin edilməsi, insanların sosial həyat şəraitinin daha da yaxşılaşdırılması, ölkəmizdə yol-nəqliyyat infrastrukturun yüksək standartlara uyğun şəkildə yenidən qurulması Prezident İlham Əliyevin daim diqqət mərkəzindədir. Bu baxımdan, paytaxtda və ayrı-ayrı regionlarda genişmiy়aslı infrastruktur layihələri həyata keçirilir, şəhər və qəsəbələrdə abadlıq və quruculuq tədbirləri davamlı şəkildə icra olunur. Bu çərçivədə 2018-2019-cu illərdə Bakı və şəhərtrafi yollarda, həmçinin magistrallarda 7 yerüstü və yeraltı piyada keçidi inşa edilərək istifadəyə verilib. Hazırda 8 ərazidə yerüstü və yeraltı piyada keçidinin inşası aparılır ki, bunlardan bir neçəsində işlər bitmək üzərdir. Qısa müddət ərzində daha 6 yerde yeni keçidlərin inşasına başlanılması nəzərdə tutulub.

Azərbaycan-Türkiyə əməkdaşlığı regionda vahid iqtisadi gücə çevrilir

Prezident İlham ƏLİYEV: "Biz bir-birimizə arxayıq, bir-birimizə dayağıq"

Ölkəmiz ətrafında və regionda cərəyan gərgin siyasi proseslər fonunda Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın ölkəmiz hər səfəri xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Çünkü hər iki ölkənin dövlət və hökumət başçılarının, eləcə də siyasi, iqtisadi, təcərrüt, elm, təhsil, mədəniyyət və digər sahələr üzrə aidiyiyəti quarırmalarının rəhbərlərinin qarşılıqlı səfərləri ikitərəfli əməkdaşlığın inkişafında əhəmiyyətli rol oynayıb və bütün sahələrdə əlaqələr uğurla inkişaf edərək ölkələrimiz arasında strateji tərəfdaşlıq münasibətlərinin yüksək səviyyəyə qalxmasına səbəb olub.

Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərində Ulu Öndər Heydər Əliyev faktoru

Müstəqilliyin ilk illerində Türkiye iki qardaş ölkə arasında qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq prinsiplərini əsas tutaraq dövlət quruculuğu yolunda respublikamızın səylərini daim dəstəkləmək hərəkəfli əlaqələrin inkişafına geniş yardım göstərib. Azərbaycanın dünya birliyinə ineqrasiyasında, regional təhlükəsizliyin qorunmasına, ümumiyyətlə, ölkəmizin siyasi-iqtisadi və elmi-mədəni maraqlarının reallaşmasında Türkiye dövləti ilə hərəkəfli əməkdaşlığın genişlənməsinə xüsusi əhəmiyyət verən Ümummilli Lider Heydər Əliyev 1993-cü ildə yenidən həkimiyyətə qayıtdıqdan sonra bu istiqamətdəki kursun yüksələn xətt üzrə inkişafını temin etdi. 1994-cü il sentyabrın 20-de imzalanmış "Əsrin müqaviləsi"nin xarici neft şirkətlərinin konsorsiumunda "Türk petrolları" şirkətinin təmsil olunması Türkiye ilə Azərbaycan arasında strateji əməkdaşlığın inkişafının ilk əsas təzahürü idi. Ulu Öndər Heydər Əliyevin 1997-ci il mayın 5-8-de Türkiyəyə rəsmi səfəri zamanı keçirilən bütün görüşlərdə ölkəmizin Türkiye ilə münasibətlərin daha da inkişafına xüsusi əhəmiyyət verdiyi göstərildi. Bu danılmaz faktordur ki, Azərbaycan regionda həyata keçirilən qlobal iqtisadi layihələrin həyata keçirilməsində Türkiyənin yaxından iştirakına daim xüsusi diqqət yetirir. Avropa ilə Şərqi ölkələri arasında nəqliyyat-kommunikasiya əlaqələrinin yaradılması sahəsində mühüm əhəmiyyət kəsb edən "Avropa-Qafqaz-Asiya Transqafqaz" nəqliyyat dəhlizi programının dəstəyi ilə 1998-ci il sentyabrın 7-8-də 32 dövlətin və 13 beynəlxalq təşkilatın iştirakı ilə

ta-rıxi "Böyük İpek Yolu"nun bərpasına dair Bakıda keçirilmiş beynəlxalq konfrans Azərbaycanla ilə Türkiye arasında strateji tərəfdaşlığın genişlənməsinə yeni stimul verdi. Bu layihə ilə yanaşı, digər iqtisadi layihələrin həyata keçirilməsi istiqamətində atılan addımlar, xüsusilə Xəzərin enerji resurslarının dünya bazarlarına nəql olunması sahəsində Azərbaycan ilə Türkiye arasında davamlı əməkdaşlığın genişləndirilməsi her iki dövlətin regionda siyasi-iqtisadi ve strateji maraqlarının təmin edilməsinə xidmət edir.

Bu əlaqələrdə Prezident İlham Əliyev reallığı...

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin xarici siyaset kursunu novatorcasına, dinamik şəkildə və çox uğurla davam etdirən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev qardaş Türkiye dövləti ilə münasibətləri yüksələn xətt üzrə inkişaf etdirərək bu münasibətlərin strateji müttefiqlik səviyyəsinə qalxmasına əhəmiyyətli rol oynadı. Belə ki, Azərbaycan-Türkiyə əlaqələrinin inkişafında Prezident İlham Əliyevin 2004-cü il aprelin 13-15-də dövlət başçısı kimi ilk rəsmi səfəri zamanı iki ölkə arasında Birgə Bəyanat, mülki aviasiya və mədəniyyət sahələrində əməkdaşlığı dair protokollar, ümumilikdə isə 5 müüm hum sənəd imzalandı.

Layihələr, planlar, perspektivlər...

Hər iki dövlət başçılarının görüşləri ölkələrimiz arasında bütün sahələrdə əlaqələrin dinamik şəkildə inkişafının göstəricisi olan qlobal iqtisadi layihələr - Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft, Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəmərləri və Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu layihələri regi-

onda sülhün və təhlükəsizliyin təmin olunmasına öz töhfəsini verməklə yanaşı, xalqlarımızın rıfah halının yaxşılaşdırılması baxımından da böyük əhəmiyyətə malikdir. Bu gündək "bir millət, iki dövlət" prinsipi əsasında inkişaf edən münasibətlərin yüksək səviyyədə olduğunu bildirən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev hər iki ölkənin dövlət başçılarının qarşılıqlı səfərlərinin ikitərəfli siyasi və iqtisadi əməkdaşlığın inkişafında əhəmiyyətli rol oynadığını bildirək qeyd edib ki, "Türkiyə ilə Azərbaycan arasında bütün sahələrdə əlaqələr çox uğurla inkişaf edir. Bu əlaqələr dostluq-qardaşlıq əsasında qurulubdur. Bizim çox zəngin birgə tariximiz, ortaq dəyərlərimiz vardır. Bu gün Türkiye ilə Azərbaycan arasında əlaqələr bu möhkəm təmel əsasında qurulur. Son iyirmi ilə yaxın müddətdə Türkiye ilə Azərbaycan arasında əlaqələr daim yüksək səviyyədə olmuşdur. Bu gün bu gözəl ənənələr davam edir və bütün məsələlərdə əməkdaşlığımız yaxşı nəticələr verməkdədir".

Bütün dövrlərdə Türkiye-Azərbaycan münasibətləri hər iki ölkə üçün, həm də region üçün çox önemli rol oynayıb. Bu gün ölkələrimiz arasında strateji tərəfdaşlıq münasibətləri mövcuddur və bütün sahələrdə əlaqələrimiz uğurla inkişaf edir. Bu səbəbdən Azərbaycanın dövlət başçısı İlham Əliyev bəyan edib ki, bölgədə Türkiye-Azərbaycan əməkdaşlığı, işbirliyi olmadan heç bir təşəbbüs, heç bir layihə həyata keçirile bilməz. Bununla yanaşı, Türkiye və Azərbaycan regional əməkdaşlıq prosesinin fələ və əsas söz sahibi olan iştirakçılarıdır. Hər iki dövlət özünün iqtisadi və enerji imkanlarından, eləcə də geosiyasi mövqeyindən ikitərəfli və regional əməkdaşlığın genişlənməsi istiqamətində səmərəli surətdə istifadə edir. Bu gün bölgənin uzunmüddətli inkişaf strategiyisinin müəyyənləşdirilməsində aparıcı rol oynayan və iki ölkə arasındaki münasibətlərin çox vacib elementlərindən olan neft və qaz kəmərləri tekçə regionda deyil, eləcə də bütün dünyada dövlətlərimizin nüfuzunu əhəmiyyətli dərəcədə artırır. Bu layihələr Azərbaycanın, Türkiyənin, eləcə də digər ölkələrin enerji təhlükəsizliyi üçün böyük təminat verir. Eyni zamanda, iki dövlət arasında genişlənən əməkdaşlıq və strateji tərəfdaşlıq regionda sabitliyin göstəricisine çevrilib.

Azərbaycan və Türkiye arasında iqtisadi əməkdaşlıq bundan sonra da dostluğa və qardaşlığa söykənəcək

Dostluq və qardaşlığın real ieticəsidir ki, Azərbaycan-Türkiyə münasibətləri günbegün möhkəmlənir, gələcək münasibətlər dərinləşir. Elə fevralın 25-de Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Türkiyənin dövlət başçısı Rəcəb Tayyib Ərdoğanın iştirakı ilə Azərbaycan-Türkiyə Səviyyəli Strateji Əməkdaşlıq Şurasının Bakıda keçirilən VIII iclasında iki ölkə arasında iqtisadi əməkdaşlığın yüksək səviyyədə olduğu bir daha gələcək münasibətlərin daha da dərinləşdirilməsi üçün konkret addımların atılması deyilənləri bir daha sübut etdi. 14 sənəd - memorandum, saziş və protokolun imzalandığı iclasdan sonra metbuata bayanatla çıxış edən hər iki dövlət başçısı bir daha vurguladılar ki, Türkiye və Azərbaycan öz gələcək iş birliyi, əməkdaşlığı haqqında çox ciddi qərarlar qəbul etmişlər.

Prezident İlham Əliyev bəyanatında qeyd etdi ki, Türkiyənin dövlət başçısı Rəcəb Tayyib Ərdoğan qarşıya iki ölkə arasında ticaret dövriyyəsinin həcmiin 15 milyard dollara çatdırılması hədəfini qoymuşdur. "Hesab edirəm ki, bu, mümkünür. Çünkü keçən il ticaret dövriyyəmiz 33 faiz artıb və 4,5 milyard dollara çatıb. Bu gün imzalanmış sənədlər, o cümlədən preferensial ticaret anlaşması əminəm ki, dövriyyəmizin artırılmasına böyük təkan verəcəkdir", - deyən Prezident İlham Əliyev həzirdə Azərbaycanda 4 minə yaxın Türkiye şirkətinin fəaliyyət göstərməsini və onların 300-dən çox layihədə 16 milyard dollarlıq iş gördükələrini diqqətə çatdırılmışdır. Dövlət başçısı onu da bildirmişdir ki, Azərbaycan da Türkiye iqtisadiyyatının inkişafında yaxından iştirak edir. İndiye qədər Azərbaycanın Türkiye iqtisadiyyatına 18 milyard dollar sərmaya qoyduğunu xatırladan Prezident İlham Əliyev həm də bunu iki ölkə arasında qardaşlığı təsdiqləyən fakt kimi dəyərləndirmişdir.

Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan da bəyanatında imzalanan preferensial ticaret sazişinin böyük önem kəsb etdiyi ni diqqətə çatdırmışdır: "Gömrükden kənd təsərrüfatına, enerjidən nəqliyyata, texnologiyadan turizmə qədər hər sahədə əməkdaşlığınıza dərinləşdirəcəyik. Bundan başqa, rəqəmsal dövlət xidmetləri sahəsində, sərməyə bazarında, maliyyə sektorunda da yeni əməkdaşlıq imkanlarını araşdıracaqıq".

RƏFIQƏ KAMALQIZI

Prezident Administrasiyasının məsul işçiləri bölgələrdə vətəndaşların müraciətlərini dinləyiblər

Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının məsul işçiləri şəhər və rayonlarda vətəndaşların qəbulu cədvəlinə uyğun olaraq, fevralın 28-də Gəncə, Şəki, Şamaxı, Zəngilan və Gədəbəydə sakinlərlə görüşüblər.

AZƏRTAC xəber verir ki, Prezident İlham Əliyevin tapşırığına əsasən keçirilən görüşlərdə sakinlərin qaldırıcıları məsələlər diqqətlə dinlənilib, bütün məsələlərin qanunvericiliyə uyğun həlli istiqamətində tapşırıqlar verilib. Bəzi müraciətlər yerində həll edilib. Araşdırma tələb edən müraciətlər nəzarətə götürülüb və onların həlli istiqamətində aidiyəti üzrə göstərişlər verilib.

Görüşlərdə qeyd olunub ki, müxtəlif ölkələrdə gərginlik, qanlı toqquşmalar, müharibələr, kütləvi etiraz aksiyaları, polis zorakılığı, insan haqlarının kobudcasına pozulması, demokratik dəyərlərin tapdalanması müşahidə olunsa da, Azərbaycan sabitlik məkanı kimi inkişaf edir. Azərbaycanda sabitliyin təminatçısı Azərbaycan xalqıdır. Xalq-iqtidar birliyi, həyata keçirilən siyasetə verilən yüksək qiymət həm iqtidarı daha da ruhlandırır, həm də ölkədə siyasi və iqtisadi sahələrdə sabitliyi təmin edir. Artıq 26 ildir ki, Azərbaycan sabitlik şəraitində yaşayır və bu illər ərzində ölkə çox böyük inkişaf yolu keçib.

Diqqətə çatdırılıb ki, Prezident İlham Əliyevin regionların sosial-iqtisadi inkişafına göstərdiyi diqqət və qayğı nəticəsində respublikamızda müasir infrastruktur, istehsal və emal məqsə-

sisləri yaradılır, yeni iş yeri açılır. İlk növbədə, əhalinin sosial rifah halının daha da yaxşılaşdırılmasına yönəlmış bu tədbirlər bir daha təsdiqləyir ki, dövlətimizin başçısının həyata keçirdiyi siyasetin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşı dayanır. Son vaxtlar sosial-iqtisadi sahədə aparılan əsaslı islahatlar Prezident İlham Əliyevin əhalinin sosial vəziyyətinin yaxşılaşdırılması istiqamətində reallaşdırılan tədbirlərin davamıdır.

2019-cu il həm siyasi, iqtisadi, sosial sahələrdə, həm də kadr və struktur islahatları sahələrində derin islahatlar ili kimi yadda qaldı. Bu islahatlar inkişafımızın bundan sonra daha da uğurlu olacağının imkan verir. 2019-cu ildə ümumi daxili məhsul 2,2 faiz artıb. Qeyri-neft sektorunda bu artım 3,5 faiz təşkil edib. Sənaye istehsalı 1,5 faiz, qeyri-neft sektorunda sənaye istehsalı 14 faiz yüksəlib. Kənd təsərrüfatı 7 faiz artıb, bitkiçilikdə bu artım 10 faizdən çox olub. İnflyasiya cəmi 2,6 faiz, əhalinin pul gəlirləri isə 7,4 faiz olub. Qeyri-neft ixracı 14 faiz artıb, valyuta ehtiyatları isə 6,4 milyard dollar

çoxalaraq 51 milyard dollara çatıb. Adambaşına düşən valyuta ehtiyatlarına görə Azərbaycan MDB məkanında birinci yerdədir. Xarici ticarət dövriyyəsinin müsbət saldosu isə 6 milyard dollar təşkil edir. İqtisadi sahədə əldə edilmiş nəticələr və rəqəmlər artıq bir daha təsdiqləyir ki, bizim siyasetimiz düşünlümüş və nəticəyə hesablanmış siyasetdir.

Bildirilib ki, 2019-cu ildə Azərbaycanda en böyük sosial paket reallaşdırıldı. Aparılmış islahatlar çox geniş sosial paketi həyata keçirməyə imkan yaratdı. Həm müasir Azərbaycanın tarixində, həm də MDB məkanında bu dərəcədə böyük sosial paket bu günə qədər reallaşmamışdır. Azərbaycan sovet vaxtından qalmış əmanətlərin qaytarılmasında da vətəndaşlar üçün ən məqbul prinsip tətbiq etdi və bu sahədə de MDB məkanında birinci oldu. 2019-cu ildə həyata keçirilən sosial paket 4,2 milyon insanı əhatə etdi və vətəndaşların maddi vəziyyəti yaxşılaşdırıldı. Minimum əməkhaqqı 2 dəfə, minimum pensiya 70 faiz, bəzi müavinətlər 50 faiz, bəzi müavinətlər 2 dəfə ar-

tırıldı. Sosial sahədə gedən müsbət proseslər və vətəndaşların rifah halının yaxşılaşdırılması prioritet məsələ olaraq qalır. Sosial infrastrukturla bağlı böyük işlər görülüb, 60 tibb müəssisəsi, 84 məktəb tikilib və təmir edilib. Keçən il plandan eləvə 900-dən çox şəhid ailəsinə mənzil təqdim edilib. Şəhid ailələri və Qarabağ əllilləri üçün bu il dəha çox ev tikilecək. Belə ki, bu kateqoriyadan olan şəxslərə 1500 menzil veriləsi nəzərdə tutulur. Ünvanlı sosial yardımla bağlı 70 faiz artım baş verib, bu program 72 min ailəni əhatə edir.

Keçirilən görüşlərdə, həmçinin məmur-vətəndaş münasibətlərinin sağlam zəmində qurulmasının, insanlara layiqli xidmət göstərilməsinin, etik davranış qaydalarına əməl olunmasının vacibliyini vurgulanıb.

Sakinlər bölgələrdə vətəndaşların qəbulu və müraciətlərinə baxılması üçün yaradılan rahat və əlverişli şəraitdə razılıqlarını ifade edib, göstərilən diqqət və qayğıya görə Prezident İlham Əliyevə minnətdarlıqlarını bildiriblər.

“Karantin normalarını pozan hər kəsə qarşı qanunun tələblərinə uyğun şəkildə tədbirlər görülacek”

İran İslam Respublikasından Azərbaycan ərazisine keçən və yoxlanılmaq üçün karantin yerlərinə götürülmüş şəxslər və onların yaxınları bəzi hallarda içtimai qaydaları kobudcasına pozur, tibbi heyətə qarşı zor tətbiq edir, müayinənin normal şəraitdə aparılmasına mane olurlar. Koronavirusun yayılması tehlükəsinə qarşı görülen tədbirlərin normal şəraitdə həyata keçirilməsini təmin etmək məqsədilə Nazirlər Kabinetinə yanında operativ qərargah hüquq mühafizə orqanlarına belə halların qarşısının alınması ilə bağlı göstəriş verib. Nazirlər Kabinetinə yanında operativ qərargahdan AZƏRTAC-a verilən məlumatə görə, karantin normalarını pozan, tibbi heyətin normal iş rejimində mane olan her bir şəxse qarşı qanunun tələblərinə uyğun şəkildə tədbirlər görülecek.

Qərargahın tapşırığı ilə hüquq-mühafizə orqanları asayışın qorunması istiqamətində işləri davam etdirəcəklər.

“TAP Azərbaycan-İtaliya dostluğunun təzahürü, enerji əməkdaşlığının zirvəsidir”

Cənub Qaz Dəhlizinin başlanğıc nöqtəsi Azərbaycandırısa, onun bitme nöqtəsi isə hələlik İtaliyadır. Azərbaycan və İtaliya aralarında 5 ölkəni birləşdirən bu dəhlizin mühüm tərəfləridir.

Trend-in məlumatına görə, bunu İtaliyanın İqtisadi İnkişaf Nazirliyində Dövlət Katibi xanım Alessandra Todde Cenub Qaz Dəhlizi Məşvərət Şurasının altıncı icası zamanı deyib.

Onun sözlərinə görə, Cənub Qaz Dəhlizi, xüsusilə də TAP Azərbaycan-İtaliya dostluğunun təzahürü, enerji əməkdaşlığının zirvəsidir. Azərbaycan və İtaliya təbii qazın nəqli ilə aparıcı ölkələr arasında qərarlaşacaqlar.

Todde Qeyd edib ki, Azərbaycan Prezidentinin bu günlərdə İtaliyaya dövlət sefərində TAP layihəsinə, onun regional və qlobal ehəmiyyətinə yüksək seviyyədə verilən qiymətin şahidi olduq. İtaliya Prezidentinin Sercio Mattarella TAP-in icrasının sürətlənməsinə xüsusi destek ifade edir. TAP layihəsinin yekunlaşması ilə Azərbaycan qazi İtaliyaya nəql ediləcək ki, bu da Avropa İttifaqı enerji siyasetinin əsası olan marşrutların və menbələrin şaxələndirilməsi üçün mühüm ehəmiyyət daşıyır. Eyni zamanda, TAP İtaliya ilə Azərbaycan arasında elaqələrin daha da inkişafına, həmçinin Xəzər dənizi və Aralıq dənizi regionlarında sabitliyin qorunmasına töhfə verəcək.

“Cənub Qaz Dəhlizinin ilin sonuna kimi istismara verilməsi üçün bütün tərəflər öz qüvvələrini səfərbər edib”

Cənub Qaz Dəhlizi yalnız Azərbaycanın deyil, lajihədə hazırda təmsil olunan bütün üzlərlər və gələcəkdə bu dəhlizlə öz enerji resurslarının yeni bazarlara ixracında maraqlı olacaq istənilən ölkənin uzunmüddətli və dayanıqlı inkişafi ilə bağlı məqsədlərinə töhfə verəcək bir layihədir.

Trend-in məlumatına görə, Avropa Komissiyasının Enerji Direktorluğunun baş direktörünün müavini Klaus-Dieter Borxhardt Cenub Qaz Dəhlizi Məşvərət Şurasının altıncı icası zamanı deyib ki, açıq dənizlərə çıxışı olmayan Azərbaycanın böyük bir coğrafiyanı əhatə edən bu qlobal təsəbbüsünün daim beynəlxalq dəsteklə tam əhatə olunması da Cənub Qaz Dəhlizinin bütün tərəflərin maraqlarının təmin olunmasına və qarşılıqlı faydalı qlobal əməkdaşlıq mühitinin yaradılmasına əsaslanan bir məqsədi izləməsinin göstəricisidir:

“TAP-in, beşlikdə də Cənub Qaz Dəhlizinin, qrafike uyğun başa çatdırılması çox vacibdir. Layihənin ilin sonuna kimi istismara verilmesi üçün bütün tərəflər öz qüvvələrini səfərbər edib, uğurlu əməkdaşlıq modeli yaradılıb. Cənub Qaz Dəhlizi vəsaitəsilə 7 ölkə və çoxsaylı şirkətlərdən ibarət çoxtərəfli əməkdaşlıq formatı isə layihənin nəinki vaxtında yekunlaşmasını, həm də davamlı inkişafə xidmətini, ölkələrarası münasibətlərin möhkəmlənməsini təmin etmək iqtidarındadır”.

O qeyd edib ki, Cənub Qaz Dəhlizi siyasi uzlaşma, güclü tərəfdəşlik, davamlı dəsteklə yanaşı böyük maliyyə vəsaiti tələb edən nehəng infrastruktur layihəsidir: “Layihə maliyyə problemi olmadan, xərclərin səmərəliliyi yüksək seviyyədə təmin edilməklə həyata keçirilir. Cənub Qaz Dəhlizinin digər bir uğuru layihə çərçivəsində görülen işlərdə xeyli sayıda insanın məşğulluq problemi həlli idir. Ona görə də Cənub Qaz Dəhlizi yalnız enerji təhlükəsizliyinin elementi yox, həm də böyük bir məkanda iqtisadi və sosial inkişafın güclü hərəkətverici qüvvəsidir. Bu layihə Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təmin olunması və qaz təchizatının şaxələndirilməsində mühüm rol oynayacaq”.

Çoxölçülü strateji tərəfdaşlıq: İlham Əliyevin Avropada növbəti böyük uğuru

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin İtaliyaya ilk dövlət səfərinə ekspertlər yüksək qiymət verirlər. Ölkə rəhbərinin apardığı danışıqların məzmunu və imzalanan ikitərəfli sənədlər göstərir ki, faktiki olaraq, Azərbaycan dövlətciliyi üçün çox əhəmiyyətli hadisə baş verib. Cənubi Qafqazın lider dövləti Avropanın yüksək inkişaf etmiş nüfuzlu ölkələrinin biri ilə müxtəlif sahələri əhatə edən strateji xarakterli sənəd imzalayıb. Bu məqam Azərbaycanın xarici siyasetdə dərin düşünülmüş və gələcəyi çox müsbət görünən addımlar atlığına əlavə bir sübutdur. İki ölkə bir sıra beynəlxalq layihələrin ortaq iştirakçılarıdır. Buraya enerji sferasında həyata keçirilən böyük layihələr, "Bir kəmər, bir yol" layihəsi kimi əhəmiyyətli proqramlar daxildir. İndi qarşılıqlı fayda gətirən yeni layihələrin həyata keçirilməsi mərhələsi başlayır.

İkitərəfli əməkdaşlıq formatı: Roma-Bakı əlaqələrində yeni dönəm

Azərbaycanın xarici siyasetinin çoxvectorlu mezmuna malik olduğu məlumdur. Ulu önder Heydər Əliyev tərəfindən müyyənəşdirilmiş xarici siyasetin prioritet istiqamətlərinin uyğun olaraq, bütün istiqamətlərdə sistemli və ardıcıl düşünlülmüş addımlar atılır. Prezident İlham Əliyev böyük ustalıq və məharətə tarixi siyaseti sürətə dəyişən XXI əsrin geosiyasi realılıqlarının təhlükələrinə uyğunlaşdırır. Bu baxımdan Azərbaycanın Avropa istiqamətində siyaseti də maraqlı özelliklərlə fərqlənir.

Hər şeyden öncə, Azərbaycan Avropa İttifaqına üzv dövlətlərə qarşılıqlı maraq doğuran, tərəflərin hər biri üçün aktual olan və fayda veren parametrlər üzrə əlaqələrini müstəqil surətdə milli maraqları gözləməkən inkişaf etdirir. Bu tezisi resmi Bakının illərdir atıldığı addımlar tam təsdiq edir.

İkinci özəllik ondan ibaretdir ki, Azərbaycan konkret təşəbbüsər və layihələr üzrə Avropa İttifaqı ölkələri ile əməkdaşlığı inkişaf etdirir. Buraya energetika, iqtisadiyyat, logistika, nəqliyyat, təhlükəsizlik məsələləri, ortaq beynəlxalq

layihələrin işlenib hazırlanması və digər sahələr üzrə layihələr daxilidir.

Üçüncü özəllik isə Azərbaycanın "Şərq tərəfdaşlığı" programı çərçivəsində əməkdaşlıq formulu ilə ikitərəfli əməkdaşlıq formulunu uğurlu surətdə əlaqələndirə biləsi ilə bağlıdır. Cənubi Qafqazda bu modeldən istifadə edə bilən ikinci dövlət yoxdur. Rəsmi Bakı "Şərq tərəfdaşlığı"nda ikitərəfli əlaqələri sürətə inkişaf etdirir. Prezident İlham Əliyev dəfələrlə vurğulayıb ki, assosiativ üzvlüyün səməresi azdır, cünki ikitərəfli əməkdaşlıq əlaqələri strateji xarakterlidir. Azərbaycan "Şərq tərəfdaşlığı" programında qalmaqla ikitərəfli əməkdaşlıq modeline üstünlük verir. Prezidentin bu mövqeyi olduqca obyektiv, səmərəli və müstəqil dövlət quruculuğu kursuna tam uyğundur. Bunu artıq Brüsseldə de etiraf edirlər.

Yuxarıda vurğulanan fikirlərin fonunda Prezident İlham Əliyevin İtaliyaya fevral ayının son ongünlüyündə etdiyi səfər tarixi əhəmiyyət kəsb edir. Səfərin dövlət səfəri kətəqoriyasında olması, qarşılanma mərasiminin yüksək səviyyəsi, aparılan danışıqların məzmunu, imzalanan sənədlərin əhatəsi və strateji məzmunu ölkələr arasında əməkdaşlıq perspektivlərinin böyük

olduğu nümayiş etdirir. Bu kontekstdə onu vurğulayaq ki, səfər çərçivəsində Azərbaycanla İtaliya arasında ümumilikdə 28 sənəd imzalanıb. Onlar siyasi, müdafiə, iqtisadi-ticarət, energetika, yüksək texnologiyalar, nəqliyyat, infrastruktur, mədəniyyət, elm, turizm, idman sahələrini əhatə edir. Ekspertlər bununla yanaşı, "Azərbaycan Respublikası ilə İtaliya Respublikası arasında Çoxölçülü Strateji Tərəfdaşlığı"nın imzalanmasını yüksək qiymətləndirirlər. Məsələnin çoxölçülü strateji tərəfdaşlıq kontekstində qoyulması onu göstərir ki, Azərbaycan Avropanın böyük və inkişaf etmiş dövlətləri ilə geniş sahəli səmərəli əməkdaşlıq etmək qüdretində olan dövlətdir. Buradan o da aydın görünür ki, belə bir dövlət "Şərq tərəfdaşlığı" kimi programlarla məhdudlaşa bilməz. Azərbaycan başlıca olaraq müstəqil dövlət olaraq ikitərəfli əlaqələr quran və uğurla inkişaf etdirən ölkə kimi qəbul edilməlidir.

Yuxarıda vurğulanan kontekstdə əhəmiyyət kəsb edən digər mühüm hadisə Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın Vatikanda Papa Cəngavər Ordeninin en ali dərəcesinə - IX Piy Ordeninə Böyük Xaçına layiq görülməsi

ilə bağlıdır. Bu mükafata ancaq xüsusi xidmətləri ilə seçilən dövlət başçıları və yüksək vəzifeli dövlət xadimləri layiq görülürler. Mehriban xanım Əliyeva öz humanist, xeyirxah, xeyriyyəçi fəaliyyəti ilə bu adı qazanıb. Bu, bütün Azərbaycan xalqı üçün böyük şərəkdir.

Aydındır ki, dövlət başçısının İtaliyaya səfəri olduqca məzmunlu və zəngin olub. İfade edilən məqamlar onu təsdiq edir ki, İlham Əliyev həm çox yüksək səviyyədə qarşılınb, həm də konkret nəticələr əldə edilib. Prezident bu bağlılıqda çox maraqlı fikirlər ifadə edib. İlham Əliyev Azərbaycan-İtaliya biznes forumunda çıxış edərək vurğulayıb: "Dünen və bu gün 25-dən çox sənədin imzalanması bunun əyani sübutudur. Çünkü yalnız bir-birinə çox yaxın olan ölkələr arasında bu qədər sənədlərin imzalanması mümkünür. Bu sənədlər bir çox sahələri əhatə edir. Siyasi, iqtisadi, mədəni, humanitar, təhsil, energetika, kosmik sənaye, hərbi sənaye və digər sahələri əhatə edən bu sənədlər gelecek əməkdaşlığımız üçün gözel baza yaradır".

Münasibətlərin yeni modeli: Azərbaycan rəhbərliyinin tarixi nailiyyəti

Sözlərinə davam edən ölkə rəhbəri ayrıca ifade edib ki, "bu sənədlərin arasında çoxölçülü strateji tərəfdaşlığının gücləndirilməsinə dair Birge Bəyannaməni xüsusiylə qeyd etmək istərdim. Bu, çox ciddi siyasi sənəddir və əslində, bizim geləcək ikitərəfli əməkdaşlığımızın əsas prioritətlərini müyyən edən bir sənəddir. Bu sənədde çox önemli müdədələr var. Bu müdədələlər onu göstərir ki, bizim əlaqələrimiz hətta müttefiqlik əlaqələri-

nə yaxındır. Çünkü oradakı maddələrdən birində göstərilir ki, biz beynəlxalq təşkilatlarda maraqlarımızı nəzərə alaraq bir-birimizi dəstəkleyəcəyik".

Deməli, Azərbaycan rəhbərliyi dönyanın 7-ci iqtisadiyyatına malik, "Böyük Yeddiyil"in, Avropa İttifaqı və NATO kimi təşkilatların üzvü, eləcə də, beynəlxalq münasibətlərdə öz çekisi və rolu olan İtaliya Respublikası ilə elə bir sənəd imzalamağa nail olub ki, birincisi, o, çox müxtəlif səfərləri əhatə edir, ikincisi, həmin sənəd, faktiki olaraq, əməkdaşlığın prioritet sahələrini əhatə edir, üçüncü, münasibətlər müttefiqlik əlaqələri səviyyəsinə yüksəlmiş olur. Və bütün bu məqamların təməlinde Azərbaycanla İtaliyanın birge iştirak etdiyi konkret proqramlar dayanır. Məsələn, energetika sahəsində hər iki ölkə TANAP və TAP layihələrinin aktiv iştirakçılarından. Azərbaycan Cənubi Qafqaz Boru Kəməri və TANAP-ın davamı olub, "Şahdəniz-2"dən hasil olunacaq qazı Yunanistan və Albaniya vasitəsilə, Adriatik dənizindən keçməklə İtaliyanın cənubuna, oradan da Qərbi Avropana çatdıracaq TAP təbii qaz boru kəməri layihəsində zətən olunduqca fəaldır. İtalya da Azərbaycan Prezidentinin təşəbbüsü ilə yaradılan beynəlxalq əməkdaşlıq qrupuna qoşulub və enerji layihəsində (ümmülikdə Cənub Qaz Dəhlizi layihəsi) aktiv iştirak edir.

Bunlardan başqa, iqtisadiyyat, hərbi, mədəniyyət və başqa sferalar üzrə imzalanan çoxlu sayıda műqavilələr var ki, strateji tərəfdaşlığı konkret məzmun verir. Yəni bu əlaqələr uzunmüddəlidir, perspektivlidir, qarşılıqlı faydalıdır. Bütün bunlarla İtalya Prezidentinin də tam razılılığı onun ifadə etdiyi fikirlərdən aydın görünür. Sercio Mattarella mətbuatı verdiyi açıqlamada vurğulayıb: "İtalya ilə Azərbaycan bir-biri ilə dost ölkələdir və regionda əsas tərəfdaşlardır. Azərbaycan dialoqə çox açıq və bütün dünya tərəfindən görünen müasir bir ölkədir. Burada mən, həmçinin Qoşulmama Hərəkatına Azərbaycanın üçillik sədrliyini qeyd etmək istəyirəm. Azərbaycan bu öhdəliyi öz üzərinə götürdü və bu, onun beynəlxalq sahədəki işini daha da gücləndirəcək. Mən bu işdə cənab Prezidentə ugurlar arzulayıram".

İtalya Prezidenti sözlərinə dəvam edərək, ifadə edib: "Bundan əlavə, Cənub Qaz Dəhlizi layihəsinə qeyd etmək istərdim. Artıq TAP layihəsi üzrə işlər yekunlaşmaq üzrədir. Bu, İtalya ilə Azərbaycan arasında əlaqələrin daha da inkişafına, həmçinin Xəzər dənizi və Aralıq dənizi regionlarında sabitliyin qorunmasına yardımçı olacaq".

Nehayət, hər iki dövlət başçısı beynəlxalq səviyyədə bir-birinə dəstək vermək haqqında razılığa gəliblər. Hazırkı geosiyasi dinamika kontekstində olduqca əhəmiyyətli bir nəticədir. Azərbaycan Prezidentinin bu uğurunun faydasını ölkəmiz yaxın zamanlarda daha konkret nümunələrde görə biləcək.

Beləliklə, İlham Əliyevin İtaliya səfəri həm zəngin olub, həm də əməkdaşlığı yeni səviyyəye yüksəltmək üçün böyük imkanlar yaradıb. Şübə yoxdur ki, bundan Azərbaycan dövlətciliyi böyük fayda görəcəkdir.

Ailə mühiti uşaqların fiziki, psixoloji və mənəvi inkişafında vacib rola malikdir. Uşaqların ailədə yaşaması onların cəmiyyətdə faydalı fərd kimi yetişməsində də mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Amma təssüf ki, bəzi uşaqlar müxtəlif səbəblərə görə, valideyn himayəsindən məhrum olurlar. Ölkəmizdə həmin uşaqlar və valideyn hüququnu itirən şəxslər üçün övladlığa götürmə prosesləri daha da sadələşdirilir. Atılan addimlardan biri də Prezident İlham Əliyev 27 fevral 2020-ci il tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların övladlığa götürülməsi, o cümlədən Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı olan uşaqların əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər tərəfindən övladlığa götürülməsi Qaydası"dır. Fərmana əsasən, Azərbaycanda övladlığagötürmə sahəsində idarəetmənin müasir səviyyədə və innovativ əsaslar da təşkilinə, uşaqların yeni ailələrdə yaşaması və inkişafına nəzarətin gücləndirilməsinə xidmət edir. Bəs görəsən bu qaydalar övlad sahibi olmaq istəyənlərə hansı imkanları yaradır?

Övladlığagötürmənin yeni QAYDALARI

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin mətbuat katibi Fazıl Talibli deyib ki, Prezident İlham Əliyevin Fərmanı ilə təsdiq edilmiş yeni qaydada valideyn himayəsindən məhrum olmuş və övladlığa götürülen uşaqların və onları övladlığa götürməyi arzu edən şəxslərin vahid uçotunun elektron qaydada aparılması, övladlığagötürmənin əsaslandırılması və övladlığa götürülen uşağın mənafeyinə uyğunluğu haqqında rəy verilmesi, habelə övladlığagötürmənin ləğvinin tələb edilməsi və övladlığagötürmə sahəsində monitoring aparılması qaydaları müəyyən edilir: "Sənəddə bu sahədə işlərin Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi tərəfindən həyata keçirildiyi bildirilir. Qaydaya əsasən, övladlığa götürülen uşaqların, habelə valideyn-namizədlərin vahid uçotunu nazirlik özünün və Ədliyyə Nazirliyi, Daxili İşlər Nazirliyi, Səhiyyə Nazirliyi, Təhsil Nazirliyi, İqtisadiyyat Nazirliyi, Dövlət Mərkəziya Xidməti, İcbari Tibbi Siyortası üzrə Dövlət Agentliyi və kredit bürolarının informasiya sistemlərindən və ehtiyatlarından istifadə etməklə elektron qaydada aparacaq. Övladlığagötürmə prosesinin elektron sis-

tem üzərindən aparılması ilə bağlı qaydaların təqdim edildiyi sənəddə övladlığagötürmənin uşağın mənafeyinə uyğunluğu və onun övladlığa götürüldüyü ailədə inkişaf üçün şəraitin olması vacib prinsiplərdən biri kimi diqqəti cəlb edir. Yeni Qayda bütün tərəflərdən - ailənin maddi-məişət şəraiti, ailənin tərkibi, ailə üzvlərinin sağlamlığı, ailədəki münasibətlər, valideyn-namizədin valideynlik bacarıqları və s. baxımından övladlığagötürmənin uşağın mənafeyinə uyğunluğunun dəqiq müəyyən olunmasını və nəticəsinə uyğun qərar verilməsini nəzərdə tutur".

Kimlər övlad götürə bilməz?

Qurum sözcüsü vurğulayıb ki, qaydaya əsasən, Aile Məcəlləsinin 120.1-ci maddəsi ilə müəyyən edilmiş hallarda, habelə övladlığa götürməyə, qəyyumuşa və himayəyə qəbul etməyə imkan verməyən və siyahısı Nazirlər Kabinetinə tərəfindən müəyyən edilən xəstəliklərdən birinə tutulmuş valideyn-namizəd, nikahda olmayan əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər (yaxın qohumları olan uşağın övladlığa götürülməsi istisna olmaqla) tərəfindən uşaqların övladlığa götürülməsinə, həmçinin aralarında nikah olmayan şəxslərin birlikdə eyni uşağı övladlığa götürməsinə yol verilmir: "Hər bir valideyn-namizəd, onunla birgə yaşıyanlar və s. barədə məlumatlar əldə edildikdən sonra valideyn-namizəd məsahibələr keçirilməsi, maddi-məişət şəraitinin müayinəsinin aparılması, onun üçün təlimlərin təşkili nəzərdə tutulur. Valideyn-namizəd məsahibə keçirilməsi zamanı övladlığagötürmənin məqsədlerinin uşağın mənafeyinə uyğun olmayı müəyyən edildikdən valideyn-namizədin uçotdan çıxarılması nəzərdə tutulur. Təlimin sonunda valideyn-namizədin övladlı-

Övladlığagötürmə sahəsində problemlər aradan qaldırıldı

götürmə ilə bağlı özünənam, özünüdər, övladlığa götürülən uşağın ehtiyacları barədə əsas biliklərə malikolma və valideynlik bacarıqlarının inkişaf səviyyəsi və s. qiymətləndirilir. Təlimin nəticələri müsbət qiymətləndirildikdə, e-sistem övladlığa götürülən uşaqa uyğun valideyn və valideyn-namizədə uyğun uşaq seçilir.

Övladlığa verilən uşaqlar necə nəzarətdə saxlanılacaq?

F.Talibli vurğulayıb ki, valideyn-namizədə uşaqların uyğunlaşdırılması, uşağın yerləşdirildiyi müəssisədə iki ay ərzində ayda 40 saatdan az olmamaqla görüşlərinin təşkili, övladlığa götürüləcək uşaqların valideyn-namizədin evində sınaq məqsədilə müvəqqəti yerləşdirilməsi ilə bağlı da sənəddə müvafiq qaydalar müəyyən olunur. Nəticə əsasında övladlığagötürmənin uşağın mənafeyinə uyğunluğu barede məhkəməyə rəy təqdim edilir: "Uşaq 18 yaşına çatanadək övladlığagötürmənin ilk ilində hər rüb, növbəti illərdə isə ildə bir dəfə onun ailədəki vəziyyəti, əqli, fiziki, psixoloji inkişaf səviyyəsinin öyrənilməsi məqsədilə nazirlək monitorinqlər aparacaq. Bu zaman ailənin yaşayış şəraiti, maddi vəziyyəti, övladlığa götürülmüş uşağın və onu övladlığa götürmiş şəxsin (şəxslərin) sağlamlıq vəziyyəti, həmçinin ailədə uşaqa qulluq və qayğı vəziyyəti nəzəre alınacaq".

Valideyn namizədlər hansı etapları keçməlidir?

DOST-un Departament direktoru Cavid Şahmaliyev söyləyib ki, övlad götürmək istəyen vətəndaşlar ilk növbədə e-sosial.az portalında ərizə əsasında müraciət etməlidirlər: "Müraciətdən sonra sualları cavablaşdırıran vətəndaşlar qeydiyyata düşürlər və valideyn namizədlərin uşot məlumatı dəqiqləşdirilir. Biz artıq bütün prosesləri sosial işlərlə təqib edirik. Valideyn namizədlərin evlərinə qiymətləndirmək məqsədilə sosial işlərin səfərləri təşkil olunur ki, onlar ailədaxili

motivasiyanı, a münasibətləri müəyyənləşdirmək yanaşı həm də maddi-məişət şəraitini yoxlayırlar. İlk mərhələdən uğurla keçən valideynlər 1 ay müddətində təlimə cəlb olunurlar. Onlara uşaqların psixoloji özəllikləri, birləşməş zəmanı qarşılaşa biləcək problemlər haqqında məlumat verilir. Növbəti mərhələnin adı yenilikdir. Belə ki, uyğunlaşma adlanan mərhələdə namizədin yığıdı bal, istekləri, uşaq namizədin isteklərinə uyğun gələrsə, o zaman həmin uşaq həmin namizəd valideynə təklif olunur. Bu mərhələ də uğurla bitsə, o zaman valideyn namizəd uşaqla 2 ay müddətində hər ay 40 saat olmaqla vaxt keçirməlidir. Bu prosesə bizim sosial işçilər tərəfindən təqib olunur. Bu mərhələ uğurla bitdikdən sonra həmin uşaq 3 ay müddətində valideyn namizədin evinə yoxlamaq üçün verilir. Həmin müddət də bizim tərifimizdə nəzarətdə saxlanılır. Həmin müddət bitdikdən sonra biz uşağın mənafeyi ilə bağlı rəyi məhkəməyə təqdim edirik".

Bəs psixologlar nə deyir?

Psixoloq Nigar Məmmədova söyləyib ki, övladlığa uşaq götürmək istəyen valideynlərin yaş kateqoriyası nəzərə alınmalıdır: "Uşağı övladlığa götürən zaman valideyn namizədlərin yaşının hər ikisi ən azı 30-dan yuxarı olmalıdır. Bu da onların müəyyən həyat təcrübəsinə malik olması üçün vacibdir. Yaxşı olardı ki, övladlığa götürdükləri uşaqla aralarında yaş məsafəsi ən azı 18 yaş olmalıdır. Bir uşağı övladlığa götürərkən çalışmaq lazımdır ki, köpəlkədən götürülsün. Bu uşaqın həmin ailənin qaydalarına uyğunlaşması, xarakterik xüsusiyyətlərinə götürməsi üçün çox mühümdür. Valideyn namizədlər 3-6 yaşlı uşaqlarda güven hissini formalasdığını nəzərə almalı, həmin dövrlərdə uşaqla davranışlarında daha diqqəti olmalıdır. Ümumiyyətlə övladlığa uşaq götürən valideynlər uşaqları ilə mütəmadi vaxt keçirməli, çətinlik cəkdikləri məqamlarda isə mütəxəssislərə müraciət etməlidirlər".

Nailə Məhərrəmovə

Azərbaycanın işgal edilmiş ərazilərində hərbi cinayətlərə dair məruzə BMT-nin rəsmi sənədi kimi yayılıb

Məşhur beynəlxalq hüquqsünas Malkolm Sou və Naomi Hart tərəfindən hazırlanmış "Azərbaycan Respublikasının işgal edilmiş ərazilərində hərbi cinayətlər və Ermənistanın məsuliyyətinə dair" məruzə BMT Baş Assambleyasının və Təhlükəsizlik Şurasının rəsmi sənədi kimi yayılıb.

Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat xidməti idarəsindən AZERTAC-a bildirilər ki, məruzədə Azərbaycanın hazırda işgal altında olan ərazilərdən Ermənistanın töretdiyi müharibə cinayətləri və bununla bağlı Ermənistanın üzərinə düşən öhdəliklər araşdırılır, bu xüsusda müvafiq hüquq normaların nəzəri təhlili ilə yanaşı, həmin normaların Ermənistən tərəfindən pozulmasını sübut edən faktoloji məlumatlar eks olunur.

Məruzədə beynəlxalq teşkilatların sənədləri, Avropa İnsan Hüquqları üzrə Məhkəməsinin qərarları, qeyri-hökumət teşkilatlarının araşdırımları, kütüvə informasiya və sitələrinin açıqlamaları, fərdi müəlliflərin yaşıları kimi müstəqil mənbələrdən, eləcə də Azərbaycan Respublikasının müvafiq dövlət qurumlarının sənəd və materiallarından istifadə olunub.

İki hissədən ibarət olan məruzənin birinci hissəsi münaqişənin faktoloji və tarixi kökləri, beynəlxalq humanitar hüququn ümumi izahı və bu xüsusda, Ermənistanın üzərinə düşən öhdəliklərin təhliline həsr edilib. Məruzənin ikinci hissəsi isə ardıcıl qaydada təhlil edilmiş müharibə cinayətlərindən bəhs edir, burada ilk növbədə, mülki şəxslərin öldürülməsi və yaralanması ilə bağlı müharibə cinayətlərinə dair, daha sonra isə etnik təmizləmə, işgal altında olan ərazilərdən məcburi köçürülmə və bu ərazilərin xüsusiyyətinin möqsədyönlü şəkildə dəyişdirilməsi, eləcə də mədəni irlərin dağıdılması və ətraf mühitə zərər vurulması kimi məsələlərin təhlili yer alıb.

Məruzədə BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının 1993-cü il tarixli 822, 853, 874 və 884 sayılı qətnamələrinə istinad edilərək, BMT Təhlükəsizlik Şurasının birmənali şəkildə Azərbaycan Respublikasının suverenliyi, ərazi bütövlüyü və sərhədlərin toxunulmazlığı

ğini dəstəklədiyi, Dağlıq Qarabağ bölgəsinin Azərbaycan Respublikasının tərkib hissəsi olduğu və erməni silahlı qüvvələrinin Azərbaycanın işgal olunmuş ərazilərindən dərhal, tam və qeyd-sərtsiz çıxarılması və didərgin düşmüş əhalinin öz yerlərinə qaytarılması üçün şəraitin yaradılması barədə tələb iəli sürdüyü vurğulanır.

Məruzədə Ermənistanın bu tələblərə məhəl qoymayaraq, Azərbaycanın ərazilərini nəinki işgal altında saxlamağa davam etdiyi, hətta bütün beynəlxalq hüquq normalarına zidd olaraq, orada müxtəlif növ qeyri-qanuni fəaliyyət apardığı qeyd edilir. Belə ki, sənəddə Ermənistan Respublikasının Azərbaycan Respublikasının işgal olunmuş ərazilərində beynəlxalq hüquqa zidd qeyri-qanuni fəaliyyəti araşdırılır. Bu xüsusda, Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi tərəfindən 2016-ci ilde hazırlanmış "Azərbaycanın işgal edilmiş ərazilərində qeyri-qanuni fəaliyyət" adlı hesabatın, eləcə də Xarici İşlər Nazirliyi və "Azərkosmos"un 2019-cu ilde birge dərc etdiyi "Azərbaycanın Ermənistanın işgalı altında olan ərazilərində qeyri-qanuni fəaliyyətlər: Peykdən çəkilmiş şəkillərlə səbütler" adlı hesabatın BMT çərçivəsində yayıldığı qeyd edilir.

Məruzədə, həmçinin Ermənistanın Azərbaycanın işgal olunmuş ərazilərində qeyri-qanuni iqtisadi və digər fəaliyyətləri, Ermənistanın əməllərinin qeyri-qanuniliyinin hüquqi əsaslandırılması və Ermənistanın beynəlxalq məsuliyyətinə dair hüquqi rəy təmin edilir. Məruzə Azərbaycan Respublikasının BMT yanında daimi nümayəndəsinin BMT baş katibinə müşayiət məktubu ilə birgə bu ilin 7 fevral tarixində BMT Baş Assambleyası və Təhlükəsizlik Şurasının sənədi kimi dərc edilib.

Türkiyə XİN migrantlarla bağlı açıklama yayıb

Türkiyənin Xarici İşlər Nazirliyi migrantlarla bağlı açıklama yayıb. AZERTAC xəbər verir ki, açıklama da İdbil də baş verən son hadisələr nəticəsində Türkiyədəki köç dalğasının artığı, bunu nəticəsi olaraq Türkiyədəki bəzi migrantların qərbe doğru hərəkətə keçdikləri qeyd olunur. Həmçinin bu köç dalğasının İdbilədə vəziyyətlə bağlı olaraq daha da pisləşmə ehtimalının olduğunu bildirilir. Qeyd edilib ki, dünyada ən çox mqranta ev sahibliyi edən Türkiyənin köçkünlərlə bağlı yürütüldüyü siyaset eyniliklə davam etdirilir.

"RİA Novosti" Bakı haqqında fotolent təqdim edib

RİA Novosti" informasiya agentliyi Bakı haqqında fotolent təqdim edib. AZERTAC xəbər verir ki, "Ye, gəz, tamaşa et. Azərbaycan paytaxtının müxtəlif güşələrindən 13 fotosəkil nümayiş etdirilir. "Bakını bəzən "Şərqi Paris" də adlandıırlar. Minillik tarixe malik bu şəhər sovet kinofilmindən həm İstanbul, həm Buenos-Ayres rolunu yerinə yetirib. Azərbaycan paytaxtında nəyə tamaşa etmək, nə yemək və nə almaq? Bunların hamısı "Ria Novosti" fotolentində", - deyə fotolentin təqdimatında deyilir. Şəhərin "Alov qüllələri", Şirvanşahlar Sarayı, İcərişəhər, Qız qalası, Heydər Əliyev Mərkəzi, "Baku Crystal Hall", Denizkənari Bulvar və s. kimi görməli yerlərlə tanış olmağı təklif edir. Materialda, həmçinin AZERTAC-ın fotomüxbiri Vüqar Əmrullayevin fotoşəhərlərindən istifadə edilib.

"Türkiyənin bölgədəki əsas və tək müttəfiqi Azərbaycandır"

Kremli sahibi elə bilirdi ki, Türkiyə idlibin əldən getməsinə görə Rusiya ilə münasibətlərin gərginleşməsinə getməyəcək, böyük layihələri risqə atmayıacaq. Kreml bu hesabla əlaltıtı Bəşər Əsədə "Idlib hückuma başla" emrini verdi. Ancaq Türkiye geri çəkilmedi, verdiyi şəhidlərin əvəzini çıxdı. Kremlin hesabları yanlış çıxdı. Bunu SİA-ya politoloq Elxan Şahinoğlu deyib.

Politoloğun sözlərinə görə, Türkiye ordusunun İdlib etrafını tərk etməsi mümkün görünür: "Çünki, bu halda iki hadisə baş verəcədi. Birinci hadisə o olacaqdı ki, Türkiyənin illərdir formalasdırıldı Suriya Azadlıq Ordusu Rusiya və Əsəd gücləri qarşısında məhv olacaqdı. İkinci hadisə isə o olacaqdı ki, İdlibin 3 milyonluq əhalisi bombardmandan Türkiye sərhədinə toplaşacaqdı. Bu iki hadisə baş verməsin deyə Türkiye ordusu İdlibi sonadək qorumağa və Əsəd ordusuyla genişmiqyaslı müharibəyə başlamağa qərar verdi.

Hadisələr bundan sonra necə inkişaf edə bilər?

Rusiya böyük risq içində olduğunu anlayır. Kreml anlayır ki, İdlib səmasında təyyarəsi və ya helikopteri vurulsalar Türkəyin mövqələrinə zərər vuracaq. Bu isə faktiki Türkəy-Rusiya müharibəsinin başlanması səbəb olacaq. Hələ ki, həm Türkəy, həm də Rusiya hərbçilərinin toqquşma risqinin qarşısını almağa çalışırlar. Türkəy yalnız Əsəd ordusunun mövqələrini hədəf götürüb. Rusiya hərbçiləri də çalışırlar ki, Türkəy ordusunun dislokasiyası haqqında əvvəlcədən məlumatlı olsunlar ki, toqquşma baş-

verməsin.

Buna baxmayaraq, vəziyyət o həddə çatıb ki, Türkəy və Rusiya hərbçilərinin bir-biriన hədəf götürməsinin risqi getdikcə artır. Kreml sahibi Vladimir Putin martın 5-də türkiyeli həmkarı Rəcəb Tayyub Ərdoğanla görüşə maraq göstərmirdi. Ancaq Türkəy ordusunun verdiyi şəhidlər qarşılığında hücumla başlaması Putini mövqeyində geri çəkilməyə və Ərdoğanla görüşməyə həvəsləndirə bilər. Yəni hardan baxsaq, birinci addımı Putin atmalıdır.

Putin Əsədə "dur" emri versə İdlib etrafında yenidən atəşkəsə nail olunacaq. Yox eger Putin macərapərest siyasetini davam etdirib Əsəd ordusunun İdlibi elə keçirmək siyasetini dəstəkləsə, bu halda Türkəy-Rusiya qarşidurması qaçılmazdır. Bu isə Avrasiya bölgəsi üçün böyük fəlakətə səbəb olacaq. Azərbaycan da bu prosesdən kənar qala biləyəcək, müttəfiqi ilə tərəfdəsi arasında seçim etmək məcburiyyətində qalacaq. Rusiya Türkəyin bölgədəki müttəfiqlərini hədəf götürərək onlara təzyiqi artırmağa çalışacaq. Türkəyin bölgədəki əsas və tək müttəfiqi isə Azərbaycandır".

Ceyhun Rasimoğlu

Eyruz Məmmədov: Bu qanlı aksiyanın sifarişçiləri Kremlə əyləşmiş ermənipərəst qüvvələri idi

32 il önce - 1988-ci il fevral ayının 27-29-da Sumqayıtda baş vermiş iştişələrdən çox yazilsa da, olayların əsl mahiyəti hələ də tam açılmayıb. Paytaxt şəhərin 30 kilometrliyində yerləşən Sumqayıt təsadüfən seçiləmişdi. Həmin ərefədə Ermənistandan zorla çıxarılmış 41 mindən çox azərbaycanlının əksəriyyəti məhz Sumqayıta pənah gətirmiş və ermənilərin onlara qarşı törədkərli vəhşiliklərə görə qəzəb içərisində idilər. İndi artıq təsdiq olunub ki, o zaman şəhərdə cərəyan edən hadisələr SSRİ Dövlət Təhlükəsizliyi Komitəsinin destəyi ilə həyata keçirilər. Beləliklə, üç gün davam edən iştişələr nəticəsində 32 nəfər ölüb. Onlardan 26-sı erməni, 6-sı isə azərbaycanlı olub.

Sumqayıt hadisələrinin tədqiqatı ilə məşğul olan Əməkdar jurnalist Eyruz Məmmədov bu hadisələrin SSRİ Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsinin ermənilərlə birgə təşkil etdiyi və həyata keçirdiyi ssenarinin tərkib hissəsi olduğunu bildirir.

Eyruz Məmmədov AZERTAC-a bu barədə danışarken deyib: Bu qanlı aksiyanın sifarişçiləri Moskvadə, Kremlə əyəleşmiş ermənipərəst qüvvələri idi. Diqqətlə düşünləmiş və planlaşdırılmış təxribatın təşkilatçıları isə SSRİ Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsi, Ermənistandan xüsusi xidmət orqanları və "Daşnaksütyn" partiyasının millətçi qüvvələri idi. Belə ki, 1988-ci il fevral ayının ortalarında Sumqayıta SSRİ Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsindən polkovnik Paponinin rəhbərliyi altında 30 nəfər əməkdaş ezam olmuşdu. Yerli təhlükəsizlik komitəsi agenturasının verdiyi məlumatlara görə, yaxınlarda Sumqayıta erməni millətindən olan ekstremit qrupların geləcəyi və burada iştişəşlər törədəcəyi gözlənilirdi. Odur ki, Moskvadan gəlmiş nümayəndələr yerli təhlükəsizlik ko-

mitəsinin əməkdaşlarına hadisələrə müdaxilə etməyi qəti qadağan etdilər. Sumqayıtda 32 nəfər qətlə yetiriləndən sonra onların hamısı təcili olaraq şəhəri tərk etdilər. Moskva qayidian SSRİ Dövlət Təhlükəsizliyi Komitəsinin əməkdaşlarının rütbələri artırıldı, vəzifələri yüksəldi. Hətta onlardan biri Boris Yeltsinin prezidentliyi dövründə baş nazir postuna yiyələndi.

Bununla da qənaətə gəldik ki, bu, Moskvanın, M.Qorbaçovun dediyi kimi bir qrup "xulqan"ın yox, böyük siyasi qüvvələrin və keşfiyyat orqanlarının işidir. Çünkü azaşılı uşaqlar iri sənaye şəhərində bu cür dehşətli və qanla nəticələnən təxribat törədə biləzdilər. Sifarişçiləri, təşkilatçıları və icrəçiləri tapmaq, onları ifşa etmək isə olduqca çətin bir missiya idi. Bilirsiniz ki, 1990-ci ilərin əvvəllərində SSRİ kimi nəhəng bir ölkə dağılmış üzrə idi. Hərc-mərclik baş alıb gedirdi. Dırnaqarasi demokratların əksəriyyəti qərb dövlətlərinə casusluq edirdilər. Tez-tez xarici ölkələrə səfər edir, təlimatlar alır, maliyyələşirdilər. Belələrinə Boroviki, Afanasyevi, Nuykini, Starovoynovani, Popovu və başqalarını misal göstərmək olar. İndi artıq üstündən 32 il vaxt keçib. Sular durulur. Gerçəklər üzə çıxır, Azərbaycan həqiqətləri inamlı dünaya yayılır.

Azərbaycanın Birleşmiş Millətlər Təşkilatına üzv olmasından 28 il ötür

Müasir dünyada Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmiz uğurlu xarici siyaset xəttini davam etdirir, beynəlxalq aləmdəki mövqeyini artıraraq, bu münasibətləri möhkəmlətməyə önem verir. Dövlət başçısı xarici siyaset məsələlərini daim diqqət mərkəzində saxlayaraq, diplomatiyamız qarşısında duran prioritet vəzifələri müəyyənləşdirərək, onların planlı və ardıcıl surətdə həyata keçirilməsini təmin edir. Təbii ki, dünya siyasetinin formallaşmasında aparıcı rol oynayan dövlətlərlə və beynəlxalq təşkilatlarla qarşılıqlı münasibətlərinin tənzimlənməsi və inkişaf etdirilməsi böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Azərbaycan qarşıya çıxan bir sıra müüm problemlərin, ilk növbədə, dövlət müstəqilliyinin qorunub-saxlanılması və möhkəmləndirilməsi, Dağılıq Qarabağ probleminin sülh yolu ilə həll olunması, bazar iqtisadiyyatı istiqamətində islahatların həyata keçirilməsi və s. proseslərdə bu qarşılıqlı əlaqə və münasibətlərə xüsusi olaraq diqqət ayırr. Qısa müddət ərzində, Avropada Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Təşkilatı, İslam Konfransı Təşkilatı, Türk Dövlətləri Birliyi, Müstəqil Dövlətlər Birliyi, Qara Deniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı, Ümumdünya Bərpə və İnkişaf Bankı və İslam İnkişaf Bankının üzvü oldu, Parlamentlərarası İttifaq, Avropa İttifaqı, Avropa Parlamənti, NATO və başqa beynəlxalq və regional qurumlarla qarşılıqlı faydalı əlaqələr yaratdı.

Azərbaycan bir çox beynəlxalq təşkilatlarla yanaşı, Birleşmiş Millətlər Təşkilatına da üzv olub. BMT Baş Məclisinin 1992-ci il martın 2-de keçirilmiş 46-ci sessiyasında Azərbaycanın bu təşkilata üzv olması ilə bağlı qətnamə qəbul edilib. BMT-nin Nyu-Yorkdakı iqamətgahı qarşısında təşkilatın 181-ci üzvünün - Azərbaycanın dövlət bayrağı qaldırılıb. 1992-ci il martın 6-da Azərbaycanın BMT yanında daimi nümayəndəliyinin fəaliyyətə başlaması ölkəmizin bu qurum ilə əməkdaşlığıının qurulmasına əlverişli imkan yaradıb. Həmin ilin noyabrında isə, BMT-nin ölkəmizdə daimi nümayəndəliyi açılıb. Azərbaycanın BMT yanında daimi nümayəndəliyi, qısa müddətə həm təşkilat, həm de onun ixtisaslaşdırılmış qurumları ilə siyasi, iqtisadi, elmi-texniki, mədəni və humanitar sahələrde əməkdaşlıq qurub.

Azərbaycanın BMT-yə üzv qəbul olunması Ermənistanın ölkəmizə qarşı təcavüzünə genişləndiyi bir vaxtda beynəlxalq birliyin diqqətinin münaqişə bölgəsində baş veren hadisələrə cəlb edilmesi və dünən əctimaiyyətində obyektiv rəyin formalşdırılması istiqamətində vacib rol oynayıb. 1992-1993-cü illərdə Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzünün genişlənməsi ilə əlaqədar Təhlükəsizlik Şurası sədrinin 6

bəyanatında, eləcə də, qurumun 822, 853, 874 və 884 sayılı qətnamelerində Azərbaycanın ərazi bütövlüyü, suverenliyi və sərhədlərinin toxunulmazlığının zəruriyyəti bildirilib. İşgalçi ölkənin silahlı qüvvələrinin zəbt olunmuş Azərbaycan ərazi-lərindən dərhal çıxarılması, ateşkəsin təmin və münaqişənin danışqlar yolu ilə həlli tələb edilib. Azərbaycanın BMT-yə üzv olması yenidən müstəqilliyini bərpa etmiş bir ölkə üçün dünya dövlətləri ilə qarşılıqlı əlaqələrin qurulmasına, xalqımızın haqq səsini beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırılmasında önəmlı rol oynayıb.

Qarşılıqlı səfərlərin və görüşlərin keçirilməsi də Azərbaycanın BMT ilə münasibətlərinin inkişafına töhfəsini verib. Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyev bir neçə

Ermənistan-Azərbaycan, Dağılıq Qarabağ münəaqişi ilə bağlı BMT Təhlükəsizlik Şurasının qəbul etdiyi dörd qətnamənin hələ də yerinə yetirilmədiyini bəyan edib və onların həyata keçirilməsinin işlek mexanizminin yaradılmasını əsas mesələ kimi irəli sürüb. Dövlətimizin başçısı bildirib ki, təkmilləşdirilmiş Təhlükəsizlik Şurası daha genişlərək, daha çox məsuliyyətli və demokratik, onun iş metodları dəha şəffaf olmalı, XXI əsrin yeni təhdidləri, riskləri və təhlükələrinə daha operativ cavab verməlidir. Həmin il oktyabrın 29-da BMT Baş Məclisinin sessiyasında Azərbaycan nümayənde heyətinin təşəbbüsü ilə "Azərbaycanın işgal olunmuş ərazilərində vəziyyət" adlı məsəle iclasın gündəliyinə salınmışdır. Daha sonra BMT Baş Məclisinin 2006-ci il sentyabrın 7-də keçirilən 60-ci sessiyasının 98-ci plenar iclası və 2008-ci il martın 14-də keçirilən 62-ci sessiyanın 86-ci plenar iclasında "Azərbaycanın işgal edilmiş ərazilərində vəziyyət" adlı qətnamələr qəbul edilib. Həmin sənədlərdə Azərbaycanın işgal olunmuş ərazilərində ermənilərin məskunlaşdırılması, həmin torpaqlarda yanğınlara törədilməsi pişənilir, Təhlükəsizlik Şurasının məlumat dörd qətnamesine istinad edilməklə, erməni silahlı qüvvələrinin

deməşdir: "Bu qələbə Azərbaycan xalqının qələbəsidir. Bu qələbə Azərbaycan dövlətinin qələbəsidir, siyasetimizin təntənəsidir".

Prezident İlham Əliyevin beyan etdiyi kimi, ədalətin və beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinin qorunmasını BMT Təhlükəsizlik Şurasında özünün prioritet məqsədi kimi qarşıya qoyan ölkəmiz, iki il ərzində, qurumun qeyri-daimi üzvü kimi uğurlu fəaliyyətini davam etdirmiş, sədriyli dövründə beynəlxalq sülh və təhlükəsizliyin qorunmasına töhfələrini vermiş, Şuranın gündəliyində duran məsələlərin müzakirəsində fəal rol oynamış və daim öz qətiyyətli mövqeyini ortaya qoymuşdur.

2012-ci il mayın 4-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Sədriyli və BMT-nin Baş Katibi Pan Gi Munun iştirakı ilə Təhlükəsizlik Şurasının "Terror aktlarının beynəlxalq sülh və təhlükəsizliy tərəfdarı" təhdidlər: Terrorçuqla mübarizə üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməsində beynəlxalq əməkdaşlığın gücləndirilməsi" mövzusunda yüksək səviyyəli iclas keçirilmişdir. Azərbaycan beynəlxalq sülhün və təhlükəsizliyin möhkəmləndirilməsi və qorunmasında, davamlı inkişaf və demokratikləşmə prosesində BMT-nin vacib rol oynadığını qəbul edir. Dövlət başçısı çıxışlarının birində vurğulayıb ki, Təhlükəsizlik Şurasına üzvlük müddətində Azərbaycan beynəlxalq sülh və təhlükəsizliyin möhkəmləndirilməsinə, ədalətin təmin edilməsinə müüm töhfələr vermiş və beynəlxalq siyasi proseslərin fəal iştirakçısına çevrilmişdir.

Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Baş Assambleyasının 72-ci sessiyasında Prezident İlham Əliyevin çıxışı bir sıra aparıcı beynəlxalq siyasi dairələr tərəfindən tarixi və mükəmməl çıxış olaraq qiymətləndirildi. "İşgalçi Ermenistan 25 ilden çoxdur ki Azərbaycanın 20 faiz ərazisini - Dağılıq Qarabağı və digər 7 rayonunu işgal altında saxlaysı", - deyə xatrladan Prezident İlham Əliyev BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinə məhəl qoymayan işgalçi Ermenistana qarşı beynəlxalq sanksiyaların qəbul edilmədiyini təsəssüfələ vurğulayıb və qeyd edib ki, belə bir halın mövcudluğu bilav-

Bir sözə, Azərbaycan beynəlxalq aləmdə öz layiqli yerini tutub, BMT-də söz sahibi olan dövlətlərdən birinə çevrilib. Bu isə Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyev tərəfindən müəyyənləşdirilən xarici siyaset kursunun ölkə Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən uğurla inkişaf və davam etdirilməsinin nəticəsidir.

defə BMT Baş Məclisinin iclaslarında iştirak edib. Bu universal beynəlxalq təşkilatın tribunasından ölkəmiz ilə bağlı, xüsusilə, Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzü və Dağılıq Qarabağ problemi haqqında həqiqətləri dənəna ictimaiyyətine çatdırıb. 2000-ci ilin sentyabrında BMT-nin "Minilliyyin Sammiti"ndə çıxış edən Ulu Öndər Heydər Əliyev dünyada sülhün və təhlükəsizliyin qorunmasına bu beynəlxalq təşkilatın mühüm rol oynadığını qeyd edərək, regional münaqişələrin, o cümlədən, Ermənistan-Azərbaycan, Dağılıq Qarabağ münaqişəsinin aradan qaldırılmasına dair Azərbaycanın mövqeyini bir daha bildirib. Ümummilli Lider Heydər Əliyev çıxışında bəşəriyyətin üzləşdiyi problemlərin həllində BMT-nin fəaliyyətini dəha da gücləndirmək məqsədilə təşkilatda islahatların aparılmasıñ zəruriliyini vurğulayıb.

BMT Baş Məclisinin 2004-cü ilin sentyabrında keçirilən 59-cu sessiyasında çıxış edən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev

işgal olunmuş Azərbaycan ərazilərindən dərhal, tamamilə və qeyd-sərtsiz çıxarılması tələb olunub. Qətnamələrdə Azərbaycanın suverenliyi, ərazi bütövlüğünə hörmət ifadə olunmuş, doğma torpaqlarından qovulmuş azərbaycanlıların yurdlarına qayıtmamaq hüququ bir dəha təsdiqlənib.

Azərbaycanın BMT-nin ixtisaslaşmış qurumları ilə də səmərəli əməkdaşlığı mövcuddur. Ölkəmizin BMT-nin ixtisaslaşmış qurumları ilə əlaqələri siyasi, iqtisadi, sosial, humanitar, təhsil, elm və mədəniyyət sahələrində həyata keçirilir. 2011-ci il oktyabrın 24-de Azərbaycanın həyatında çox əlamətdar və tarixi hadisə baş vermişdir. BMT Təhlükəsizlik Şurasına seçkilərdə Azərbaycan bu mötəbər təşkilatın üzvü seçilmişdir. Gərgin şəraitdə keçən və bir neçə turdan ibarət səsvermədə 155 ölkə Azərbaycanın namizədiyini dəstekləyərək, etimad göstərərək, ölkəmizi bu mötəbər təşkilata üzv seçmişdir. Prezident İlham Əliyev bu əlamətdar hadisə münasibətə bəyanatında

sitə problem ətrafindakı ikili standartların göstəricisidir. Eyni zamanda, qeyd olunub ki, Ermənistanın siyasi rəhbərliyi hər vəchle status-kvonun dəyişilməz olaraq qalmamasını və danışqlar prosesinin ləngiməsine, qarşısının alınmasına cəhdələr göstərir: "Ermənistan status-kvonun dəyişməz qalması üçün əlindən gələni edir, substantiv danışqların qarşısını alır. Ermənistan kimi despotik, korrupsiyaya uğramış, uğursuz dövlət uzun illərdir beynəlxalq hüququ pozmağa müvəffəq olur".

Bir sözə, Azərbaycan beynəlxalq aləmdə öz layiqli yerini tutub, BMT-də söz sahibi olan dövlətlərdən birinə çevrilib. Bu isə Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyev tərəfindən müəyyənləşdirilən xarici siyaset kursunun ölkə Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən uğurla inkişaf və davam etdirilməsinin nəticəsidir.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

YUNESKO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına daxil edilmiş ilk tarixi abidə

Dövlət başçısının Sərəncamı ilə İçərişəhərin Şirvanşahlar sarayı kompleksi və Qız qalası ilə birgə YUNESKO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına daxil edilməsi 20 illiyi qeyd olunacaq

Bu gün Azərbaycanla YUNESKO arasında əlaqələr davamlı şəkildə həyata keçirilir. Bu iştiqamətdə Heydər Əliyev Fonduñun apardığı məqsədönlü fəaliyyəti xüsusi qeyd etməliyik. Azərbaycan maddi və mənəvi irlisinin YUNESKO-nun nadir əsərləri sırasına daxil edilməsi beynəlxalq əməkdaşlığın əsas göstəriciləridir. Belə ki, Muğam sənətinin, Aşıq sənətinin, Novruz bayramının, Tar ifaçılıq sənətinin və s. YUNESKO-nun nadir, şah əsərləri sırasına daxil edilməsi Azərbaycanla bu təşkilat arasında olan əməkdaşlığın davamlığını diqqətə çatdırır. Sadaladığımız nadir irlisin bu siyahıya daxil edilməsində Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fonduñun prezidenti, YUNESKO və İSESKO-nun xoş məramlı səfiri Mehriban xanım Əliyevanın rolü xüsusidir.

Belə bir layihələri həyata keçirən Fonduñ prezidentinin humanizm ideyalarının beynəlxalq aləmdə eks-səda doğurmاسının nəticəsidir ki, Mehriban Əliyevaya bu təşkilatın xoşmeramlı səfiri adı verilmişdir.

2020-ci ildə Azərbaycan xalqının milli sərvəti olan İçərişəhərin Şirvanşahlar sarayı kompleksi və Qız qalası ile birgə YUNESKO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına daxil edilməsinin 20 illiyi tamam olur. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamı ilə İçərişəhərin YUNESKO-nun Ümumdünya

İrs Siyahısına daxil edilməsinin 20 illiyinin qeyd olunması haqqında Sərəncam imzalandı.

Hər bir azərbaycanının qəlbində qürur hissi doğuran bu "muzey-şəhər" ölkəmizin UNESCO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına daxil edilmiş ilk tarixi abidəsidir. İçərişəhərin Qız qalası və Şirvanşahlar sarayı kom-

pleksi ilə birgə YUNESKO-nun 2000-ci ildə keçirilmiş Ümumdünya Mədəni İrs Komitəsinin 24-cü sessiyasında Ümumdünya İrs Siyahısına salınması onun ümumbəşeri dəyər kimi qəbul edilməsinin ve layiqince qiymətləndirilməsinin göstəricisi olmuş, eyni zamanda, Azərbaycanın YUNESKO ilə mədəniyyət sahəsində əməkdaşlıq əlaqəlerinin

inkişafına güclü təkan vermişdir.

Sərəncama əsasən, İçərişəhərin YUNESKO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına ölkəmizin daxil edilmiş ilk tarixi məkanı olduğunu nəzəre alınaraq "İçərişəhər" Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğu İdaresi, Bakı Şəhər İcra Hakimiyəti, Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi və Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi ilə birlikdə İçərişəhərin YUNESKO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına salınmasının 20 illiyinin qeyd olunmasına dair tədbirlər planı hazırlanıb həyata keçirəcək. Ölkəmizin orta əsrlərde yüksək inkişaf etmiş şəhər salma sənətinin misilsiz yadigarı olan bu unikal məkandakı Qız qalası, Şirvanşahlar sarayı kompleksi, məscidlər, karvansaralar və digər tarixi abidələr Azərbaycan memarlığının parlaq nümunələridir.

İçərişəhərdə yerləşən məşhur memarlıq abidələri Qız qalası və Şirvanşahlar Sarayı kompleksləri Azərbaycan memarlığının inciləri hesab edilir. Bunlardan başqa qorúq ərazisində onurlarla tarixi-memarlıq abidələri - məscidlər, karvansaralar, hamamlar, yaşayış evləri - yerləşir, bir neçə muzey, sefirlilik, otel, ticarət obyektləri fəaliyyət göstərir.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin diqqəti və qayğısı nəticəsində 1977-ci ildə tarix-memarlıq qoruğu statusu almış, 1985-ci ildə Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğu elan edilmişdir. 2000-ci ildə isə, Qız Qalası və Şirvanşahlar sarayı kompleksi ilə birlikdə UNESCO Ümumdünya irlisi Siyahısından Ümumdünya irlisi Siyahısına daxil edilmiş ilk obyektdir.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

YAP Xızı rayon təşkilatının təsis edilməsinin 27-ci ildönümü qeyd olunub

Dünən YAP Xızı rayon təşkilatının təsis edilməsinin 27-ci il dönümü ilə bağlı rayonun Heydər Əliyev Mərkəzində tədbir keçirilib. Tədbirdə YAP Xızı rayon təşkilatının idarə heyətinin və şura üzvlərinin, qadınlar şurasının və gənclər

birliyinin üzvləri, ərazi ilk partiya təşkilatlarının sədrləri iştirak ediblər. Tədbiri giriş sözü ilə açan YAP Xızı rayon təşkilatının sədri Fərrux Haqverdiyev Ulu Öndərimiz Heydər Əliyevin qurucusu olduğu Yeni Azərbaycan Partiyasının yaranmasından, keçdiyi şərəflə, qururverici

tarixi yoldan, cəmiyyətdə rolundan və rayonda partiya üzvlərinin fəaliyyətindən danışır. Bildirib ki, YAP xalqın və dövlətin maraqlarına əsaslanan siyaset aparması və fəaliyyət göstərməsi ilə nəinki ölkəmizdə, ümumiyyətlə Cənubi Qafqazın ən aparıcı lider partiyası

Kimi tanınır və qəbul edilir: "Ulu Öndərimiz Heydər Əliyevin siyasetini uğurla davam etdirən Prezidentimiz İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə YAP daha da inkişaf etməkdədir. Xalqın bu partiyaya inam və etmədi böyükdür. 9 fevral parlament seçkilərində YAP-in növbəti dəfə qələbə qazanaraq parlamentdə coxluğa sahib olması deyilənlərə əyani misal ola bilər. YAP qəleblər və zəfərlər paryasıdır". F.Haqverdiyev çıxışında onu da bildirib ki, YAP Xızı rayon təşkilatının 40 əra-

zi ilk partiya təşkilatlarında 1877 nəfər partiya üzvü vardır. Onlardan 866-sı qadınlar, 819-u isə gənclərdir. Tədbirdə çıxış edən YAP Xızı rayon təşkilatının qadınlar şurasının sədri Jalə Süleymanova qadınların partiyada və cəmiyyətdə ro-

lunan danışib. Rayon gənclər birliyinin sədr müavini Səidə Dadaşova isə gənclərin ölkəmizin içtimai siyasi həyatında fəallığından söhbət açıb.

Çıxışlardan sonra partiya səralarında aktiv fəaliyyətlərinə görə Məmmədov Əlyar Nəsib oğlu, Qasımovə Seyidcəhən Mirəbdüləli qızı və Həsənova Pərvənə Saday qızı YAP Xızı rayon təşkilatının Fəxri Fərmanı ilə təltif ediliblər.

Rəfiqə

“Milli Şura” gənclərin həyatlarını zəhərləyib - iddia müxalifətçidəndir!

Tural Abbaslı: “Təəssüf edirəm ki, biz vaxtikən gəncliyimizi fəda edib, belələrini tanıtmışıq”

“Milli Şura”nın sədri Cəmil Həsənlinin AXCP sədri Əli Kərimlinin təsiri altında siyasi gündəmdə qalmaq cəhdləri “Ağ partiya”nın sədri Tural Abbaslinin sərt tənqidinə səbəb olub. Belə ki, “Milli Şura” rəhbərliyinin gah etiraz aksiyaları keçirmək, gah da parlament seçkilərini “boykot” etmək ətrafindəki oyunbaşlıqlarının düşərgənin imicinə köklü zərbə vurduğunu deyən T.Abbaslı belə halların yolverilməz olduğunu, ümumiyyətlə, radikal kəsimin ümummüxalifət adına ləkə vurduğunu iddia edib. Məhz sözügedən qarşıdurmalar sonradan sosial şəbəkədə ağır tənqidlərə, hətta söyüslərə çəvrilmişdi. Bu məsələdə AXCP sədri Əli Kərimlinin “facebook” trolları onun təlimatlarına əsasən, aşırı təhqirlərlə qarşı tərəflərin ittihalarını kölgədə qoymağa cəhd göstərmişdilər. Ancaq bu plan da özünü doğrultmadı və bunun sübutudur ki, söz atışmaları hələ də davam edir, tərəflər bir-birlərini müxalifətə xəyanət etməkdə günahlandırırlar.

“2013-cü ildə Cəmil Həsənlini heç kim tanımadı, indi də tanımır”

Məhz bu ərefələrdə T.Abbaslı C.Həsənliyə hələ 2013-cü ildə keçirilmiş prezent seçkisində ən ciddi dəstəyi göstərdiklərini iddia edərək, “Milli Şura” sədrinin onları “uşaq-muşaq” adlandırmamasına kəskin tonda cavablar vermişdi. Ümumiyyətlə, “Ağ partiya” sədri müxalifətyönlü saytların birinə C.Həsənlini, eləcə də “Milli Şura”nın diriñor hesab edilən AXCP sədri Ə.Kərimlini ifşa edən açıqlamalar verib. Müxalifet düşərgəsində artıq özünəməxsus yerləri olduğunu iddia edən T.Abbaslı C.Həsənliyə və ətrafinə “biz təsa-

düfi adamlar deyilik” mesajını verib, üstəlik, digər sərt ifadələrini işe salıb. Misal üçün, o özünün və dəstəkçilərinin C.Həsənlinin heç vaxt ciddi siyasetçi olaraq qəbul etmədiklərini vurğulamaqla yana-

şı bildirib ki, 2013-cü ildə ölkənin siyasi arenasında bu ad heç bir mənə kəsb etmirdi. “Yalnız 2005-ci ildə partiyanın qərarına (AXCP-nin parlament seçkilərini boykot qərarı nəzərdə tutulur - R.N.) tabe olmayıb, parlamentdə oturduğuna görə partiyadan qovulan orta statistik tarixçi, alim kimi yadda qalırdı” - deyən T.Abbaslı C.Həsənlinin nəinki Bilecəridən, hətta yaşadığı ərazidən - Yasamaldan o tərəfdə tanınmadığını xüsusi ilə xatırladıb. Müxalifətçi partiya sədri onu da iddia edib ki, ümumiyyətlə, C.Həsənlinin siyasetə getirilməsində vaxtılı özünün təmsil olunduğu Mütəşəkkil partiyasının rolü var və bu gün qarşı tərəf bu faktı unutma-malı, zamanında ona siyasetə dəstək göstəmiş şəxslərə həqarətlər etməmelidir, əksinə, boynuna gö-türdüyü öhdəliklərə əməl etməlidir.

“Cəmil Həsənli eyforiyadadır...”

“Ağ partiya” sədri C.Həsənlinin Rüstəm İbrahimbəyovun dublyor aktyoru olduğunu da xatırladıb və onu da deyib ki, məhz 2013-cü ildə “Milli Şura”da Mütəşəkkil partiyalarının kəskin qarşıdurması yaşanırdı. “Buna görə də C. Həsənli R.İbrahimbəyovun dublyor aktyoru kimi “Milli Şura”ya sədr seçildi” - deyən T.Abbaslıya görə, sadəcə olaraq, Həsənli bu rola o qədər alude oldu ki, artı özünü “bö-

yük siyasi xadim” hesab edir. “Əger bununla bağlı bir sorğu keçirilse, onda “Milli Şura” C.Həsənlini namizəd elan etdiyi güne qədər cəmiyyətdə onun adının xatırlanmadığını müəyyənləşdirmək olar” - müxalifətçi partiya sədri bildirib. O cümledən, C.Həsənlinin eyforiya ya qapıldıqını, hətta bu məsələyə o qədər alude olduğunu sanaraq, onlara dəstək göstərməyənleri müxalifətçi kimi qəbul etməməsi iddiasını siyasi klounluq kimi qiymətləndirib. SİTAT: “C.Həsənli həzirdə eyforik vəziyyətdədir. O, ar-tıq kiməsi müxalifet lisenziyası verə biləcəyini düşünəcək qədər bir atmosferə salınıb və zənn edir ki, kimisə müxalifet saya və ya kimisə saymaya bilər. Guya ki, onun fikri kimler üçünsə önemlidir. Ancaq o, kökündə yanılır və yaxşı oları ki, özünün haradan-haraya gəlməsi barədə düşünsün. Təəssüf edirəm ki, biz vaxtikən gəncliyimizi fəda edib, belələrini tanıtmışıq. Əger biz zamanında belələrini yox, özümüzü tanışsaydıq, bu gün bu məsələləri diskussiya etməzdik.”

Bələliklə, C.Həsənlinin T.Abbaslı və s. müxalifətyönlü tərəfləri təhqir hədəfinə götürməsi onun özüne ciddi zərbə vurmış oldu. Artıq ortaya çıxan ciddi və danılmaz faktlar da bütün deyilənləri təsdiq etmiş olur. Hər halda, görünən “dağ” ne bələdçi, yaxud, “kor-kor, gör-gör...”

Rövşən NURƏDDİN OĞLU

Əli Kərimlini ağır fəlakət gözləyir

“Milli Şura”, Mütəşəkkil, AXCP və digər partiyalarının funksionerləri sosial şəbəkələrdə azad və demokratik şəkildə keçirilən parlament seçkilərinin nəticələrinə kölgə salmaq üçün kampaniya aparır, hətta etiraz aksiyaları keçirəcəklərini bəyan edirlər. Söhbət etdiyimiz müsahiblərimiz müxaliflərin hay-küylərinin arxasında xərici maraqlı dairələrin sıfarişləri dayandığını bildirdilər.

Vəhdət partiyasının sədri, millət vəkili Tahir Kərimli:
“Müxaliflər daim bir-birlərini satqınlıqda ittiham ediblər”

- Əvvəla müxalifet seçki öncəsi də parçalanmış vəziyyətdə idi. Bildiyiniz kimi, AXCP və “Milli Şura” seçkilərde iştirak etməkdən imtina etmişdir. Mütəşəkkil və “REAL” partiyaları seçkilərdə iştirak etmək qərarına

gəlmışdır. Bunların arasında qarşılıqlı ittiham o dərəcədə dərindir ki, birləşib, birgə hansısa bir aksiya keçirmək imkanları hədsiz məhduddur. Müxaliflər daim bir-birlərini satqınlıqda ittiham ediblər. Yeni onların arasında ittihamları o dərəcədə dərindir ki, bunların hansısa aksiya keçirmək istəkləri mümkünsüzdür. Çünkü bunları bir-birlərini satqınlıqda daima ittiham ediblər, seçkiyə getməyənlər, seçkiyə gedənləri xəyanətdə ittiham ediblər, seçkiyə gedənlər isə seçkiyə getməyənləri xalqı seçki hüququndan məhrum etməkdə ittiham ediblər. Bir sözə, müxalifet özünü tam itirmiş vəziyyətdədir və toparlana bilmir. Isa Qəmbər başqanlıqdan getdikdən sonra demək olar ki, tam şəkildə susqunluq vəziyyətindədir, “REAL”-da İlqar Məmmədova münasibet birmənalı deyil, radikal mövqə sərgileyən Əli Kərimli artıq AXCP-də arzuolunmaz şəxse çevrilib. Belə vəziyyətdə adları çəkilən qüvvələrin birləşib aksiya keçirməkləri cəhdələri uğursuzluğa düşər olacaqdır.

**“Azadlıq Hərəkatçıları”
Birliyinin sədri Təhmasib Novruzov:
“Müxalifet özünü ifşa edib”**

- Sadaladığınız başabəla qurumların seçkilərin azad və demokratik keçirilməsinde heç bir maraqları yoxdur. Çünkü azad və demokratik seçki keçirilməsini istəyən istənilən qurumun, ilk növbədə, cəmiyyətin inkişafına dair konsepsiyası, programı olmalı, bu programın reallaşması namənə həkimiyət uğrunda mübarizə aparmalı və bu mübarizədə hansısa kənar qüvvələrə deyil xalqa, seçicilərə güvənməlidir. Bunlarda dediklərinin heç biri yoxdur. Guya ölkədə demokratianın inkişafını isteyirler, amma onların arzuladıqları, daha doğrusu, istədikləri o demokratianın dəyərləri nelərdən ibarətdir, bu haqda danışırlar. Azərbaycanda de-

mokratiya o həddə çatıb ki, ölkənin ən ucqarında yaşanan istənilən vətəndaş ölkə başçısı ilə birbaşa əlaqə saxlaya və fikirlərini çatdırıb ilər. İstənilən şəxsin sosial şəbəkələrdə, mətbuatda azad şəkildə fikirlərini ifadə etmək hüququ var. Vətəndaş cəmiyyətin inkişafı üçün dövlət dönyanın heç bir ölkəsində analoqu olmayan, dünya ictimaiyyətinin də böyük marağına səbəb olan layihələr reallaşdırır. Yəni bizdə demokratiya ilə bəlləşir, təsdiq olunur. Hər halda, görünən “dağ” ne bələdçi, yaxud, “kor-kor, gör-gör...”

GÜLYANƏ

Valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların övladlığa götürülməsi Qaydası təsdiqlənib

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin 27 fevral 2020-ci il tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların övladlığa götürülməsi, o cümlədən Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı olan uşaqların ecnəbileri və vətəndaşlığı olmayan şəxslər tərəfindən övladlığa götürülməsi Qaydası" ölkəmizdə övladlığagötürmə sahəsində idarəetmənin müasir səviyyədə və innovativ əsaslardan təşkilinə, uşaqların yeni ailələrdə yaşaması və inkişafına nəzarətin gücləndirməsinə xidmet edir.

Qaydada valideyn himayəsindən məhrum olmuş və övladlığa götürülən uşaqların

maqla) tərəfindən uşaqların övladlığa götürülməsinə, həmçinin aralarında nikah olmayış şəxslərin birlikdə eyni uşağı övladlığa götürməsinə yol verilmir.

Hər bir valideyn-namızəd, onunla birgə yaşıyanlar və s. barədə məlumatlar əldə edildikdən sonra valideyn-namızədə müsahibələr keçirilmesi, maddi-məişət şəraitinin müayinəsinin aparılması, onun üçün təlimlərin təşkili nəzərdə tutulur. Valideyn-namızədə müsahibə keçirilmesi zamanı övladlığagötürmənin məqsədlərinin uşaqın mənafeyinə uyğun olmadığı müəyyən edildikdən sonra valideyn-namızədin uçotdan çıxarılması nəzərdə tutulur. Təlimin sonunda valideyn-

Bu ölkəmizdə övladlığagötürmə sahəsində idarəetmənin müasir səviyyədə və innovativ əsaslardan təşkilinə, uşaqların yeni ailələrdə yaşaması və inkişafına nəzarətin gücləndirilməsinə xidmet edir

ve onları övladlığa götürməyi arzu edən şəxslərin vahid uçotunun elektron qaydada aparılması, övladlığagötürmənin əsaslandırılması və övladlığa götürülən uşaqın mənafeyinə uygunluğu haqqında rey verilməsi, habelə övladlığagötürmənin ləğvinin tələb edilməsi və övladlığagötürmə sahəsində monitoring aparılması qaydaları müəyyən edilir.

Fərmana əsasən, bu sahədə işlərin Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi tərəfindən həyata keçirildiyi qeyd olunur. Qaydaya əsasən, övladlığa götürülən uşaqların, habelə valideyn-namızədlərin vahid uçotunu Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi özünün və Ədliyyə Nazirliyi, Daxili İşlər Nazirliyi, Səhiyyə Nazirliyi, Təhsil Nazirliyi, İqtisadiyyat Nazirliyi, Dövlət Migrasiya Xidməti, İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi və kredit bürünlərinin informasiya sistemlərindən və ehtiyatlarından istifadə etməklə elektron qaydada aparacaq.

Övladlığagötürmə prosesinin elektron sistem üzərindən aparılması ilə bağlı qaydaların təqdim edildiyi sənəddə övladlığagötürmənin uşaqın mənafeyinə uygunluğu və onun övladlığa götürüldüyü ailəde inkişafı üçün şəraitin olması vacib prinsiplərdən biri kimi diqqəti cəlb edir. Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyindən "Səs" qəzetinə verilən məlumatda istinadən, Qayda bütün tərəflərdən - ailənin maddi-məişət şəraiti, ailənin tərkibi, ailə üzvlərinin sağlamlığı, ailədəki münasibətlər, valideyn-namızədin valideynlik bacarıqları və s. baxımdan övladlığagötürmənin uşaqın mənafeyinə uyğunluğunun dəqiq müəyyən olunmasını və nəticəsinə uyğun qərar verilməsini nəzərdə tutur.

Aile Məcəlləsinin 120.1-ci maddəsi ilə müəyyən edilmiş hallarda, habelə, övladlığa götürməye, qəyyumluğa və himayəyə qəbul etməye imkan vermeyən və siyahısı Nazirli Kabinetin tərəfindən müəyyən edilən xəstəliklərdən birinə tutulmuş valideyn-namızəd, nikahda olmayan ecnəbiler və vətəndaşlığı olmayan şəxslər (yaxın qohumları olan uşaqın övladlığa götürülməsi istisna ol-

Zümrüd BAYRAMOVA

BSU-da növbəti maarifləndirici tədbir

Bakı Slavyan Universitetində koronavirus xəstəliyi və icbari tibbi siğorta ilə bağlı növbəti maarifləndirici tədbir keçirilib. Tədbirdə BSU-nun müəllimləri, tələbələri və əməkdaşları iştirak ediblər.

Tədbiri giriş sözü ilə açan BSU-un Təbiyə işləri üzrə prorektoru, dosent Xanım Sultanova bildirib ki, hazırda respublikamızda koronavirus xəstəliyi və icbari tibbi siğorta ilə bağlı müxtəlif tədbirlər keçirilir. "Bizim BSU-da keçirdiyimiz bu tədbir də müəllim və tələbələrin maarifləndirilməsinə, onların məlumatlarının genişləndirilməsinə xidmət

edir".

Tədbirdə çıkış edən 2 nömrəli Tələbə Poliklinikasının həkimi Məhbubə Şükürova hazırda koronavirus xəstəliyinə qarşı bütün dünyada, o cümlədən Azərbaycanda müvafiq tibbi-profilaktik tədbirlərin reallaşdırıldıqını bildirib və bu mövzunun cəmiyyət üçün aktual olduğunu vurğulayıb. Məhbubə Şükürovovanın çıkışında koronavirus xəstəliyinin səbəbləri, əlamətləri və bu xəstəlikdən qorunma üsulları, şəxsi gigiyena qaydalarına ciddi əmək edilməsinin vacibliyi öz əksini təpib.

Daha sonra çıkış edən Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetini yanında icbari Tibbi Siğorta üzrə Dövlət Agentliyinin məsul əməkdaşı Pərvin Baxşəliyə ölkəmizdə icbari tibbi siğorta sahəsindəki mövcud qanunvericilik bazası, icbari tibbi siğorta sisteminin üstünlükleri, ölkə üzrə icbari tibbi siğortanın mərhələli şəkildə tətbiqi, aidiyəti dövlət təşkilatlarının bu istiqamətdə həyata keçirdikləri işlər barədə geniş məlumat verib.

Tədbirin sonunda tələbə və müəllimləri maraqlandıran suallar cavablandırılıb.

ZÜMRÜD BAYRAMOVA

Son ov mövsümündə 200-ə yaxın yerli, 18 xarici vətəndaş ov qaydalarını pozub

Son ov mövsümündə Azərbaycanda 200-ə yaxın yerli vətəndaş ov qaydalarını pozub. Onlar əsasən ov silahından düzgün istifadə etməkləri, qadağan olunmuş quş növlərini ovladıqları üçün saxlanılıblar. Ov qaydalarını pozan yerli vətəndaşlar qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada 1000 manatdan 2000 manata qədər cərimələnilərlər.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bunu jurnalistlərə açıqlamasında Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Bioloji Müxtəlifliyin Qorunması və Xüsusi Mühafizə Olunan Təbiət Ərazilərinin inkişafı Departamentinin direktoru Hikmət Əlizadə deyib. Departamentin direktorunun sözlərinə görə, ov qaydalarını pozan xarici vətəndaşların sayı isə 18-ə bərabərdir. Həmin şəxslər barəsində qanunvericiliyə uyğun olaraq tədbirlər görülüb. Belə ki, onlardan 10 nəfərinin Azərbaycandan deportasiya edilməsi üçün müvafiq qurumlara müraciət edilib.

Maskalardan necə istifadə etməliyik?

Virusdan qorunaq üçün istənilən qoruyucu maskadan istifadə etmək olar. Yalnız ondan günlərlə istifadə edilməməlidir, tez-tez dəyişdirilməlidir". Bu barədə SIA-ya açıqlamasında Səhiyyə Nazirliyinin baş epidemioloqu, Azərbaycan Tibb Universitetinin Epidemiologiya kafedrasının müdürü professor İbadulla Ağayev deyib.

O bildirib ki, maskadan günlərlə istifadə etməklə ora düşən selik damcılardan vastiəsilə tekrar yoluxmaq mümkündür. Onun sözlərinə görə, maskanı digər vasitələrlə əvəz etmək olar: "Ümumiyyətlə insanlar virusdan qorxmamalı, gigiyenik qaydalarla əmək etməlidirlər. Adı bintlərdən de maska kimi istifadə etmək mümkün kündür. Əger yaxınlığınızda soyuqdəymə, qrip əlamətləri olan insan varsa, o zaman həmin ərazidən mümkün qədər uzaq durmağa çalışın. Özünzdə halsızlıq, soyuqdəymə, hərəket halları aşkar etdikdə, dərhal həkimə müraciət edin".

İ. Ağayev qeyd edib ki, iş masasının üstü hər gün spirtlə dezinfeksiya edilməlidir: "Qapı dəstəklərini, mətbəx mebellərini, stol, telefon klaviatura, vanna otağı təmiz saxlanılmalıdır". Baş epidemioloq bildirir ki, gün ərzində əlləri və üzü sabunla yumaq daha effektiv metoddur: "Sabun məhlulu ilə burun deliklərini də yumaq olar. Alternativ variant kimi "Oksalin" məlhəmini də qorunmaq üçün burun deliklərinə sürtmək olar".

Xaricə gedən azərbaycanlıların 84,2 faizi dəmir yolu və avtomobil nəqliyyatından istifadə edib

Cari ilin yanvarında xarici ölkələrə səfər edən Azərbaycan vətəndaşlarının 84,2 faizi dəmir yolu və avtomobil nəqliyyatından istifadə edib. Dövlət Statistika Komitəsindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, həmçinin xarici ölkələrə səfər edən vətəndaşlarımızın 15,2 faizi hava, 0,6 faizi isə su nəqliyyatına üstünlük verib.

Beynəlxalq humanitar hüquq normalarının yaranmasında BMT Baş Məclisinin qətnamələri də mühüm rol oynayır. BMT Nizamnaməsinin 10-cu maddəsinə müvafiq olaraq Baş Məclisin fəaliyyətinin əsas məsələləri üzrə qəbul etdiyi qətnamələr hüquqi məcburi aktlar kimi qiymətləndirilə və beynəlxalq hüquq norması kimi tanına bilməz. Bununla belə Baş Məclisin bir çox qətnamələri beynəlxalq hüquqda norma yaratma fəaliyyəti üçün baza rolunu oynayır. Q.İ.Tunkin haqlı olaraq, qeyd edir ki, "Baş Məclisin qətnamələrinin bir qayda olaraq, tövsiyələr olmasına baxmayaraq, beynəlxalq hüquq normalannı yaradılması prosesində böyük əhəmiyyət kəsb edir".

Baş Məclisin qətnamələri bir tərəfdən dövlətləri yeni konvensiyaların hazırlanmasına istiqamətləndirir, digər tərəfdən, gələcək normaların məzmununu qabaqcadan formalaşdırır. Bu cəhətdən BMT Baş Məclisi tərəfindən qəbul edilmiş "Silahlı münaqişə zamanı mülki əhalinin mühafizəsinin əsas prinsipləri", "Hərbi cinayətlərdə və bəşəriyyətə qarşı cinayətlərdə müqəssir olan şəxslərin aşkarla çıxarılması, hebs edilməsi, tehvildən verilməsi və cəzalandırılması haqqında beynəlxalq eməkdaşlığıñ prinsipləri", "Qadın və uşaqlann fəvqələdə hallarda, silahlı münaqişələr dövründə müdafiəsi haqqında" Bəyannamə; "Silahlı münaqişə zamanı etraf mühitin mühafizəsi haqqında" qətnaməsi və s. beynəlxalq humanitar hüququn inkişafı üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Beynəlxalq humanitar hüququn yardımçı mənbəyi kimi onun təfsiri və mütəreqqi inkişafı üçün Beynəlxalq Məhkəmə təcrübəsi böyük rol oynayır. Burada söhbət ilk növbədə, Nürinberq, Tokio, Yuqoslaviya və Ruanda Beynəlxalq Cənəyət Tribunallarının çıxardığı hökmələrdə öz əksini tapmış müddəələrden gedir. Həmin hökmələrdə beynəlxalq humanitar hüquq normaları tətbiq olunmaqla yanaşı təfsir olunur, mahiyyəti açılır və hüquq məzmunu aydınlaşır. Nürnberq Hərbi Tribunalı hökmələrində öz əksini tap-

yardılması və inkişafında birinci dərəcəli rol oynamışdır. Beynəlxalq münaqişələr zamanı BQXK döyüşən tərəflər arasında həmin konvensiyalara eləvə olaraq xüsusi sazişlər bağlanılmasına nail olmuşdur. Beynəlxalq Qırmızı Xaç və Qırmızı Aypara Hərəkatının Nizamnamesinin 5-ci maddəsinə əsasən, BQXK-nin vəzifələrindən biri silahlı münaqişələr zamanı tətbiq olunan beynəlxalq humantartı hüququn müddəələrini izah etmək onları haqqında biliklərin yaymaq və onun inkişafını hazırlamaqdır. 135 iləndən artıq müddətdər ki, BQXK Cenevre Konvensiyalarının qəbul edilməsinin təşəbbüsüsü və yaradıcısı kimi tanınır. Cenevre Konvensiyalarının yenidən nəzərdən keçirilməsi və ya hüququn hə hansı aspekti ile bağlı məsələ, qarşıya çıxdığı halda BQXK silahlı münaqişələr zamanı toplanmış təcrübəyə istinad edərək tamamlanmağa və ya inkişaf etdirilməye ehtiyacı olan normanın üzərində diqqətin cəlb edilməsi üçün müvafiq sənədlər toplayır. Sonra hökumət ekspertləri, BQXK və digər humanitar təşkilatların mütəxəssislərinin iştirakı ilə konvensiya layihələri hazırlamır. Layihələr Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin konfransının baxışına verilir. Konfrans zəruri hallarda düzəlişlər edərək, onları təsdiq edir. Bundan sonra isə, layihə Cenevre Konvensiyalarının depozitarisi olan

mühafizəsinə aid normaların hazırlanması sahəsindəki fəaliyyəti BMT Baş Məclisinin 9 dekabr 1993-cü il tarixde qəbul etdiyi "Birləşmiş Millətlər Teşkilatının beynəlxalq hüququn onilliyi" qətnaməsində (48/30) xüsusi olaraq qeyd olunmuşdur. Fikrimizcə, beynəlxalq humanitar hüquq sahəsində kodifikasiya işi aparılmaqla bu sahədə olan normalar müəyyən sistemə salımmışdır. Hazırda bu sahədə diqqət yeni normalann qəbul edilməsindən daha çox qəbul edilmiş normaların icrasının təmin edilməsinə verilməlidir. Əlbəttə, bu fikir heç də tarixi şəraite müvafiq olaraq qüvvədə olan normaların təkmilləşdirilməsi və qarşıya çıxan ictimai münasibətlərin tənzimlənməsi üçün yeni normaların qəbul edilməsini inkar etmir. 1864-cü ilə Cenevrədə "Quru məharibələri zamanı yaralı və xəstələrin vəziyyətinin yaxşılaşdırılması haqqında" Konvensiyanın qəbul edilməsi ilə beynəlxalq humanitar hüquq sahəsində beynəlxalq hüquqi müqavilələrin bağlanmasına başlandı. Beynəlxalq humanitar hüquq sahəsində qəbul edilmiş beynəlxalq hüquqi sənədləri nizama salma obyektlərinə görə aşağıdakı növlərə ayırmalıdır:

I. Quru məharibələrinin qanun və adətləri haqqında: 1. Quru məharibəsinin qanun və adətləri haqqında Konvensiya (Haaqa. 18 oktyabr 1907-ci il).

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkışafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KIVDF

www.kivdf.gov.az

Bu yazı Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkışafına Dövlət Dəstəyi Fondu maliyyə dəstəyi ilə "İnsan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi, vətəndaşların hüquqi, siyasi mədəniyyət səviyyəsinin yüksəldilməsi, sosial və siyasi fəallığının artırılması" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

Beynəlxalq humanitar hüquq normalarının yaranmasına təsir edən amillər

mış müddəələrin BMT Baş Məclisi tərəfindən beynəlxalq hüququn prinsipləri kimi tanınması da bunu təsdiq edir. Cenevre Konvensiyaları normalarının ciddi pozuntularına görə dövlətlər universal yurisdiksiyani həyata keçirməklə beynəlxalq hüquq normalarını tətbiq etmek səlahiyyətine malik olurlar. Bu cəhətdən milli məhkəmə qərarları da yardımçı mənbə kimi əhəmiyyətli olabilir. BMT Beynəlxalq Məhkəməsi Statutunun 38-ci maddəsinə müvafiq olaraq hüquqi doktrina da beynəlxalq humanitar hüququn yardımçı mənbəyi kimi qəbul edilməlidir. Hazırda qüvvədə olan humanitar hüququn təfsiri və realizasiyasına həsr olunmuş xüsusi doktrina - "Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsi doktrinası" mövcuddur. Jan Pikket Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin norma yaratma fəaliyyətinə toxunaraq, göstərməmişdir ki, "BQXK saysız-hesabsız hökumətlərə rəsədi konfranslarda iştirak etmişdir. BQXK-nin İşveçə hökuməti tərəfindən Cenevre Konvensiyalanna yenidən baxılması üçün çağırılan diplomatik konfranslarda ekspert kimi məşvərətçi səsle iştirak etmək hüququ vardır. Beynəlxalq hüquq normalarının hazırlanmasına gəldikdə isə hamiya belə bir fakt məlumudur ki, BQXK özünün mövcudluğunu ilk vaxtlarından Cenevre Konvensiyalarının

dövlətin icra hakimiyyəti orqanı-ise veçə Federal Şurasına verilir. Federal Şura Diplomatik Konfransı çəgirən və ya təşkil etmək səlahiyyətine malikdir. Cenevre Konvensiyaları, məhz 1864, 1868, 1906, 1929, 1949, 1974, 1977-ci illerde keçirilmiş Diplomatik Konfranslarda qanun qüvvəsinə minmişdir. BQXK nümayəndələri hemin konfranslarda ekspert qismində gündelik olaraq, iştirak etmişlər. BQXK tərəfindən BHH-nin inkişafı, xüsusən silahlı münaqişələr, zamanı etraf mühitin

lərində tutma hüququndan istifadənin bəzi məhdudlaşdırımlar haqqında Konvensiya (Haaqa. 18 oktyabr 1907-ci il). 3. Hərbi əməliyyatlar zamanı düşmən ticaret donanması gəmilərinin statusu haqqında Konvensiya (Haaqa. 18 oktyabr 1907-ci il). 4. Ticaret donanması gəmilərinin hərbi gəmilərə deyişdirilməsi haqqında Konvensiya (Haaqa. 18 oktyabr 1907-ci il). 5. Toxunmaqla avtomatik olaraq, partlayan sualtı minaların yerləşdirilməsi haqqında Konvensiya (Haaqa. 18 oktyabr 1907-ci il). 6. Məharibə zamanı dəniz qüvvələri ile bombardman haqqında Konvensiya (Haaqa. 18 oktyabr 1907-ci il). 7. Dəniz gəmisinin təsisini haqqında Konvensiya (Haaqa. 18 oktyabr 1907-ci il). 8. Dəniz məharibələrində neytral dövlətlərin hüquq və vəzifələri haqqında Konvensiya (Haaqa. 18 oktyabr 1907-ci il). 77 / 9. Deniz məharibəsi hüququ haqqında Bəyannamə 10. Döyüşən tərəflər arasında münasibətləri tənzimləyən dəniz məharibəsi qanunları. Beynəlxalq Hüquq İnstituṭu tərəfindən qəbul edilmiş qaydalar (Dəniz məharibəsi haqqında Oksford qaydaları. Oksford. 9 avqust 1913-cü il). 11. Dəniz neytrallığı haqqında Konvensiya (Havana. 20 fevral 1928-ci il). 12. 22 aprel 1930-cu il. London müqaviləsinin IV hissəsində nəzərdə tutulmuş sualtı məharibələrin qayda-

Vahid Ömərov,
fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru

“D-18”-in məhvİ: Ruslan İzzətli əxlaqsız və dələduzuymuş!

Hərəkatın “lideri” Ruslan İzzətli ittihamçılar tərəfindən haqlı olaraq hədəf götürüluüb və onun hazırkı dövrə qədər törətdiyi əməlləri açıq-aşkar üzünə vurulub

Azərbaycanın siyasi səhnəsində *daim qalmaqallar, qarşıdurma-* lar və ziddiyətlər *fonunda və sözün əsl mənasında sürünən mü-* xalifətyönlü partiya və hərəkatlar *daxilində baş verən bənzər hadisələr bu dəfə “D-18” adlı hərəkatda təkrarlandı. Maraqlısi isə ondadır ki, bu dəfə də əsas ittihamlar əxlaqsızlıq, dələduzluq və s. bu kimi mövzular üzərində səslənib. Yəni hərəkatın “lide-* ri” Ruslan İzzətli ittihamçılar tərəfindən haqlı olaraq hədəf gö- türüluüb və onun hazırkı dövrə qədər törətdiyi əməlləri açıq-aşkar üzünə vurulub. Əslində, siyasetlə maraqlanan ictimai ray dəfələrlə belə hadisələrin şahidlərinə çəvrilib.

AXCP-də, Müsavatda və digər ənənəvi müxalifət partiyalarında baş verən əxlaqsızlıq sindromları necə deyərlər, adətkərde şəklini alıb. Biz bir müddət önce Qənimət Zahidin və Azər Əhmədovun eyyaşlığı və əxlaqsızlıqları barədə yazmışdıq. Yaxud “Milli Şura”nın üzvü Vüdati Mirkamalın evli qadınlara qarşı tərbiyəsizlikləri, nalyaq hərəkətləri barədə də kifayət qədər məlumatlar işıqlandırılıb. Habelə, AXCP funksioneri Fuad Qəhrəmanlının ailədaxili mazoxistlik meyillərinin nəticələri haqqında da media ictimaiyyətə informasiyalar verdi. Sanki belə həyat tərzi qaragürühçülərin boylarına biçilmekle yanaşı, onların gündəlik yaşamlarına çəvrilib desək, yanılmarıq.

Ruslan İzzətli ictimaiyyət qar-

sında bəyan etdiyi prinsiplərə və

dəyərlərə tamamilə zidd biridir

Beləliklə, bütün bunların fonunda növbəti hadisənin “D-18” hərəkatının “li- deri” R.İzzətlinin timsalında yaşanması

ELAN

Bakı şəhəri, Yeni Güneşli qəsəbəsi, “AB” yaşayış sahəsi, ev 56, mənzil 3 ünvanında qeydiyyatda olan Mehraliyev Mayıl Təhməz oğluna məxsus, Suraxanı rayonu Yeni Güneşli qəsəbəsi “AB” yaşayış sahəsi, 53 sayılı binanın qarşısında yerləşən qaraja verilmiş texniki pasport itdiyi üçün etibarsız sayılır.

* * *

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin filologiya fakültəsinin Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimliyi ixtisasının tələbəsi Vəliyeva Günay Məsud qızının adına verilmiş tələbə biletini itdiyi üçün etibarsız sayılır.

* * *

Məmmədov Telət Rəfi oğlunun adına olan Bakı şəhəri Texniki Inventar Bürovunun verdiyi 27.05.1992-ci il tarixli, 30/2343 qeydiyyat nömrəli, Bakı şəhəri, Qarayev küçəsi, ev 33, mən. 3 qeydiyyat vəsiqəsi naməlum şəraitdə itdiyinə görə etibarsız hesab edilir.

heç də təeccüb doğurmur, sadəcə təessüf doğurur. Məsələ isə ondadır ki, İzzətlinin əxlaqdankənar hərəkətlərinə etiraz olaraq təşkilatdan qalmaqallı istəflər başlayıb. Artıq hərəkatın bir sıra üzvleri “Facebook” vasitəsi ilə bəyanatlarla çıxış edərək “D-18” hərəkatında baş verənləri ictimaiyyətə çatdırıblar və istəfa verdiklərini bəyan ediblər. Belə ki, iste-

↳ Muhammad Kekalov
Çox mayus etdi. Məhz bu səbəbdən da man “D-18” hərəkatının üzvlüyüündən, eləcə da Tələba Resurs Mərkəzinin sadri vazifasından istəfa verirəm və belə bir qurumla, o cümlədən canab İzzətlinin simasında, belə ucuz karakterə və aşağı əxlaqa malik şəxslərə bir təşkilatda, bir yolda olmaqdan imtina edirəm.

Mən Ruslan İzzətlinin kameralar və jurnalistlər qarşısında sərgiliydi demokrat və proqressiv mövqeyi ilə reallıqda, kresloda oturarkən sərgiliydi şərəfsiz və dələduz hərəkətlər qarşısında qəzəblənilərəm. Belə insanlarla bir yola çıxmaz!

faya gedənlərin bəyanatlarına əsasən, R.İzzətli ictimaiyyət qarşısında bəyan etdiyi prinsiplərə və dəyərlərə tamamilə ziddir. O, hətta təşkilatda tutduğu rəhbər mövqəden istifadə edərək, hərəkatın xənim üzvlərinə qarşı əxlaqsızlıqlar törətməyə cəhdərərək, seksual xarakterli təkliflər irəli sürüb, onları birgə intim həyat yaşamağa dəvət edib. Halbuki, R.İzzətli evlidir və ailəsi var!

“D-18”-in istəfa verən fəali
Rəşad Umbayev: “Etik və əxlaq
qaydalarına uyğun olmayan na-
layiq hərəkətinin şahidi olduqdan
sonra artıq bu hərəkatda qala
bilməyəcəyimi başa düşdüm”

Biz, elə də uzağa getməyərək, əsasən, istəfa verənlərin sosial şəbəkədə ictimailəşdirikləri bəyanat xarakterli ittihamlarına nəzər salmaq isterik. Misal üçün, “D-18”-dən istəfa verdiyini elan edən Rəşad Umbayev yazar ki, o hərəkatın ənənəvi, qərargahlarda oturub nərd atan “pensioner müxalifətlərin” partiyalarından fərqli, daha dinamik, gənclərin öz ideyalarını reallaşdırması üçün azad mühit yaradan təşkilat olduğunu inanaraq 4 il əvvəl ora qoşulmuşdu. Lakin hərəkatda gördükleri onu məyus edib və hiddətləndirdib. SİTAT: “Hərəkat başşəhərinin (Ruslan İzzətlinin - R.R.) xənim üzvünə qarşı (adını çəkmə-

yi etik baxımdan düzgün sayıram) etik və əxlaq qaydalarına uyğun olmayan nəlayiq hərəkətinin şahidi olduqdan sonra artıq bu hərəkatda, həmin şəxsin rəhbərlik etdiyi təşkilatda dayana bilməyəcəyimi, buna vicdanımın əl verməyəcəyini başa düşdüm. Məhz buna görə də “D-18” hərəkatından ayrıldığımı, həmin quruma dair daşıdığım bütün məsuliyyətə son verdiyimi rəsmən bəyan edirəm!.

“D-18”-in istəfa vermiş digər
fəali Səkinəxanım Məmmədova:
“Hadisənin real səbəblərindən
hali olacaq şəxslərin həmin
“siyasi” qurumda uzun müddət
qalmayacağına da əminəm”

Hərəkatın başqa bir üzvü - Bakı Dövlət Universitetinin jurnalistika fakültəsində ingilis dilində təhsil alan Səkinəxanım Məmmədova isə qeyd edir ki, “D-18” hərəkatında daxil intizamsızlıq, münəqşələr, bağışlanmaz sehvler görüb və nəhayət, R.İzzətlinin hərəkətə qarşı əxlaqsız hərəkətləri haqda eşidərək oradan ayrılmağı qərra alb. SİTAT: “O cür şəxsin sədr olduğu bir qurumda fəaliyyət göstərə bil-məyəcəyimi bildirirəm. Çünkü buna ləyaqətim əl verməz. Hadisənin real səbəblərindən hali olacaq şəxslərin həmin “siyasi” qurumda uzun müddət qalmayacağına da əminəm. Məhz bu bəyanatla “D-18” hərəkatından ayrıldığımı və həmin qurum qarşısında olan öhdəliklərimə son verdiyimi rəsmən bəyan edirəm.”

Hərəkatdan gedən
Məhəmməd Kekalov:
“Belə insanlarla yola çıxmaz!”

“D-18” hərəkatından istəfa verən və R.İzzətlini kəskin şəkildə ittiham edən daha bir üzv - Məhəmməd Kekalov da analoji bəyanatla çıxış edib. Onun sözlərinə görə, R.İzzətli kimi aşağı əxlaqa malik adamın rəhbərlik etdiyi təşkilatda qala bilməz. “Mən Ruslan İzzətlinin kameralar və jurnalistlər qarşısında sərgiliydi demokrat və proqressiv mövqeyi ilə onun reallıqda, kresloda oturarkən sərgiliydi şərəfsiz və dələduz hərəkətlər qarşısında hiddətlənirəm. Belə insanlarla yola çıxmaz!”, deyə Kekalov yazıb.

Nəticə olaraq, digər istəfa verən hərəkat üzvləri də deyirlər ki, İzzətli müxtəlif Qərb fondlarından qeyri-leqlə yollarla maliyyələşir və aldığı vəsaitlər barədə hesabat vermir. Pulları şəxsi məqsədləri üçün xərcləyir. Son vaxtlar isə onun bəzi beynəlxalq təşkilatlarla ve xaricdən maliyyələşən radikal müxalif qruplarla şübhəli əlaqələri intensivləşib.

Bununla isə bir daha sübut olunur ki, bu gün ənənəvi düşərgədən fərqli olaraq, guya “yenilikçilər”, yaxud “siyasi novatorlar” qismində özlərini ictimai rəye, xüsusilə gənclərə sırimaşa qəriməşənərərən. Belə insanlar da, əslində, köhnə qaragürühçülər kimi yalnız şəxsi mənfeətlərini güdürlər. Bu reallıq isə onların siyasi arenada qala bilmək imkanlarını göründüyü kimi, sıfırda endirir.

Rövşən RƏSULOV

*Osmanqızını
Kərimliyə
bağlayan nədir?*

Rəfiqə

Bir atalar sözü var: “sapı özümüzdən olan baltalar”, bir də sapları çürük olan baltalar. Hər ikisi dağıdıcı xisəltli müxalifətə aiddir. Belə ki, AXCP sədri Əli Kərimli, “Milli Şura”nın sədri Cəmil Həsənli, Müsavat başşəhəri Arif Hacılı, Müsavatın sabiq başşəhəri Isa Qəmbər və bunların yetirmələri Gültəkin Hacıbəyli, Leyla Yunus, Xədicə İsmayılov və Avropada oturub vətənini, xalqını satanlar satla-satla gerçək üzlərini göstərməkdəirlər. Bu gün sosial şəbəkələrdə onun-bunun sıfarişlərini canla-başla həyata keçirən, əvəzində böyük məbləğdə dollar, avro əldə edən və bununla da, Vətənin maraqlarını amerikan, ingilis və s. ölkələrin xəfiyyələrinə satan Sevinc Osmanqızı hər gün Ə.Kərimlini “Osmanqızı” TV-də canlı yayına çıxararaq şər və böhtənlərini, qərəzlə fikirlərini ictimaiyyətə sırimaşa çalışması bir daha hər ikisinin mənəviyyatsız olduğunu sübut edir. Onları bir-birilərinə yaxınlaşdırın da illər boyu rusun, farsın, ermənin, ingilisin, amerikalının, norveçlinin maşası, quyuqbulayani olduqlarını sübut edir. Bir də belə əxlaqsız və mənəviyyatını bütünlükə qrantlara satan belə nakəslərdən başqa nəyi gözləmək olar?! Avropaya “siyasi mühacir” statusunda getmək istəyən tör-töküntüləri xalqla səhv salan S.Osmanqızı, Ə.Kərimli kimi nəsl, nəcabətinə erməniləşdirən nacınlardən nə gözləmək olar? Ən bədbəxtlik də budur ki, S.Osmanqızı formalaşmış satqındır.

Avropada sələnən satqın Q.Məmmədov da elə biz deyəni dedi: “Əli Kərimli gəda, S.Osmanqızı ləçərdir. Bir bezin qıraqıdırılar. Buna görədir ki, kanalları Ə.Kərimli alıb əlinə və idarə edir, bir də o, kişi geyimini dəyişsə yaxşıdır”.

Ele biz də bu fikri deyənde, başlayırlar ki, “əxlaq” dərsi keçməyə. Q.Məmmədəvən dediyi kimi: “əxlaq əsl kişiye aiddir, daha Ə.Kərimli kimi əxlaqsızdır! Bu, gədənin bəridir. Özünü başqa əxlaq sahibi kimi aparır. Bütün dünyaya sübut etmişəm ki, 26 ildir Ə.Kərimli, C.Həsənli və Arif Hacılı bu xalqa təlqin edir ki, günahkar xalqdır. Ayıq olun, bunu bilin. Zaman gələcək Ə.Kərimli, arxivlər açılacaq. Sən kimsən, Elçibəyə nələr elmışən, nə təbliğat aparmışan, Kələkidən Bakıya necə gelmişən, bunların hamısını ortaya qoyacaqıq. Eyni ilə S.Osmanqızı, onun dədəsinin goru çatlayır indi. Bu övlad atasına hər gün lənət oxutdurur. 40 minlik kanal bağlatıldıranda oxudu ki, güya adını demədiyi bir tələbə buna yazıb ki, “dekan buna AzeriFreedomu layk edin, Osmanqızının kanalını isə dislayk edin!”. Bu, nə yalandır, bu nə tərbiyəsizlikdir? Hanı sübut? Əli Kərimliyə nə qeder yalanacaqsan?”

Bax, budur satqınların formalaşmış siması. ABŞ-a sıqınmış Sevinc Osmanqızı kimi əxlaqsızlar “YouTube” kanalında parlament seçkilərindən sonra mitinqlərdən bəhs edərək, “hakimiyyətin əzab verdiyi xalq”dan danışanda beşələrini necə də əxlaqsız adlandırmayan?

Özünü tərəfsiz, “xalq fədaisi” kimi Azərbaycan cəmiyyətə sırimaşa istəyən bu əxlaqsız S.Osmanqızının Amerikaya hansı yolla, necə gedib çıxmamasına dair internet resurslarında yüzlərlə faktlar var. Hansı ki, S.Osmanqızı o faktların, iddiaların heç birinə tutarlı arqument getirməməklə, obyektiv münasibət bildirməməklə deyilənlərin heç də təsadüfi olmadığını nümayiş etdirib. Xüsusiylə, 9 fevral parlament seçkilərindən sonra S.Osmanqızı “jurnalistiyyi” bir kənara atıb radikal çağırışları ilə ad çıxaran AXCP-yə, dəqiq desək, həmin partiyadan sədri Ə.Kərimliyə metbuat katibliyi etməklə məşğuldur. Bunu onun son dövrələr efirə hazırladığı videolardan, təşkil etdiyi müsahibə və müzakirələrdən aydın sezmək olur.

Bu yerde YAP İcra Katibinin müavini, millət vəkili Siyavuş Novruzovun dediyi fikirlə sözümüz bitirmək istərdim: “Qibləsini tanımayan Əli Kərimli ilə Sevinc Osmanqızının qibləsi Qərbdir”.

İslam Şurası tərəfindən hazırlanmış 1981-ci ildə Parisdə YUNESKO-da keçirilən beynəlxalq konfransda elan edilmiş İnsan Hüquqlarının Ümumislam Bəyannaməsi insan hüquqlarının mühafizəsi sahəsində qəbul edilmiş dəyərli sənədlərdəndir. Həmin bəyannamənin "Yaşamaq hüququ"nu nəzərdə tutan bölməsində meyitə hörmət öz ifadəsini tapmışdır: "İnsanın bədəni həm yaşadığı dövrə, həm də öləndən sonra müqəddəs və toxunulmazdır. Mömin bəndələrin borcu mərhuma ehtiram göstərilməsinə riayət etməkdən ibarətdir". Beynəlxalq humanitar hüquq dini etiqadın qadağan olunmasının yolverilməzliyini elan edir. Hərbi əsirlərin, işğal olunmuş ərazilərdə nəzarət altında saxlanılan mülki şəxslərin öz dini ayinlərinə riayət etmələri üçün şərait yaradılması beynəlxalq humanitar hüquqda nəzərdə tutulmuşdur.

Quran ayələrində bu ideyaların mənbəyi öz əksini tapmışdır; "(Ya Məhəmməd!) Haram olan ayda döyüş haqqında səndən soruşanlar söyle: "O ayda döyüşmək böyük günahdır, lakin Allah yolunu (insanların üzünü) qapamaq onu inkar etmek, Məscidülləherama girməyə mane olmaq və oradakıları kənaraya çıxarmaq Allah yanında daha böyük günahdır" (el-Bəqəre surəsi, ayə 217) Müqəddəs aylarda insanlar biri-birine hücum etməmək barədə öhdəlik götürür, zorakılıqlan uzaq olurlar. Həmin aylarda toxunulmazlığa riayət etmek digər tərefin bunu qiymətləndirdiyi vaxta kimi vacibdir. Lakin digər təref buna əməl etmirsə, müsəlmanlar bütün qüvvə ilə müdafiə olunmaq hüququ və vezifəsinə malikdirlər. "Allah onlara nece əzab etməsin ki, onlar Məscidi Haramı qadağan edib dururlar" (el-Ənfal surəsi, ayə 34) Silahlı münaqişələr zamanı qadın, uşaq, qocalara hörmətlə yanaşılması Qurani-Kərimin tələblərindən olmaqla, islamın yayılmağa başladığı ilk illərdə aparılan müharibələr zamanı xəlifələrin sərkərdələrinə verdikləri göstərişlərdə də öz əksini tapmışdır: Hicrətin 8-ci ili başvermiş Mütə hərbi zamanı Həzərət Peygəmbər döyüşçülərinə bu nəsihəti verdi: "Qadınları, uşaqları, kölələri, əsla öldürmeyin. Evləri yan-

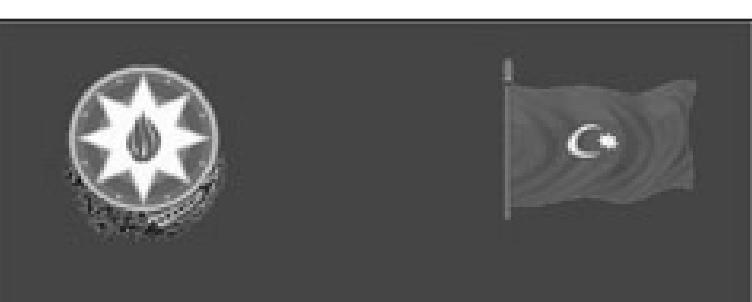
geyindirin... Onlar da Allahın qullandır və pis münasibətə layiq deyillər. Nə zülm edin, nə də zülm görün". İmam Əli bin Əbi Talib Əleyhissəlam zəiflərə, uşaqlara, qadınlara və qocalara mərəhəmeti dindarlığın xüsusiyyətlərindən hesab edirdi. "Zəiflərin və ya savaşda iştirak etmeyən rəqib qadın, yaşılı uşaqların, fermerçi və işçi kimi döyüşməyə mecbur edilənlərin öldürülmələrini qadağan etmə, savaş tarixində təkcə islamə məxsus bir xüsusiyyətdir. Nə islamdan qabaq, nə də ondan sonra heç bir sistem islam kimi rehmet və ya insanpərvərliklə təchiz olunmamışdır.

Misir valisi Malik ibn əl-Haris əl-Əştərə imam bele bir göstəriş vermişdi: "Düşmenin sənə teklif etdiyi sülhü rədd etme, Allah bundan razı qalar, - cənki sülhdə sənin döyüşçülərin üçün dincilik, qayğıların üçün rahatlıq, ölkən üçün əminəməniləq var". İslam insanlar arasındakı mövcud təbii irqi, milli fərqləri, dil, adət-ənənə xüsusiyyətlərini inkar etmir və göstərir ki, Allah özü bu xalqları bele yaratmışdır ki, bir-birini yaxşı tanışınlar. Ancaq dil və rəng fərqləri, mədəniyyət xüsusiyyətləri heç vaxt bərabərsizlik üçün əsas ola bilməz Quran surələrindəki müddəələrin və xəlifələrin dediklərinin analizi

nin tənzimlənməsi, müqavilə öhdəliklərinə riayət olunması və hətta bu öhdəlikləri pozanların cəzalandırılması məsələləri də öz əksini tapmışdır.

İslam və Türk sivilizasiyalarının unikal vəhdət məkanlarından və önemli mərkezlərindən biri olmuş Azərbaycan da islam dininin maddi və qeyri-maddi irlisinin zənginləşməsinə hər zaman töhfəsini vermiş, islam mədəniyyətinin ümumdünya əhəmiyyətinin yüksəlməsində mühüm rol oynamışdır. Bu baxımdan, Azərbaycan islam dünyasında öz aparıcı mövqeyini qoruyub saxlamış, islami dəyərləri mühafizə edən və gələcək nəsillərə tolerant bir əxlaqla ötürən müqəddəs torpaqdır. Müsəlman dünəyinin mühüm tərkib hissəsi olan Azərbaycan islam mədəni irlisinin yaranması və qorunub-saxlanmasında önemli məkanlardan biri kimi tanınır. VII-VIII əsrlərdən etibarən Azərbaycan ərazisində geniş yayılmış islam dini xalqımızın mənəvi həyatını daha da zənginləşdirmiş, tarixin sonrakı mərhələlərində onun həyat tərzini və birləşmiş, yaşayış normalarını müəyyən edən əsas amillərdən birinə çevrilmişdir.

Xalqımız öz tarixi keçmişinə, mənəvi sərvətlərinə hörmətlə yanaşmış, hətta 1918-ci ildə yaran-

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkışafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KIVDF

www.kivdf.gov.az

Bu yazı Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkışafına Dövlət Dəstəyi Fondu maliyyə dəstəyi ilə "İnsan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi, vətəndaşların hüquqi, siyasi mədəniyyət səviyyəsinin yüksəldilməsi, sosial və siyasi fəallığının artırılması" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

İSLAMDA BEYNƏLXALQ HUMANİTAR HÜQUQ

dirib xarabaya çevirmeyin, ağıdan kəsib korlamayı". Peygəmbər vətən xütbəsində də bəzi məqamları beynəlxalq humanitar hüquqla birləşdir. Məhəmməd əleyhissəlam hicretin 10-cu ilinin zilqədə ayının 25-də (632-ci ilin 21 fevralında) özüne canidildən bağlı olan 100 minlik bir əshabə ordusu ilə Həccə getmək qərarına geldi. Tarixə Vida Həcc'i kimi daxil olmuş bu sefər əsnasında Məhəmməd əleyhissəlam öz yaxın əhsabələrinə həccin bütün əməllərini, həcc ziyyəretinin qayda-qanunlarını lazıminca öyrətdi. Həcc əsnasında Ərefatda və Həccdən Mədinəye qayıdarkən Qədirü-xumm adlanan yerdə vida xütbəsi söyləyən Peygəmbər əleyhissəlam bu tarixi xütbəsində islam dininin geləcək inkışaf yollarını müəyyənləşdirdi. Peygəmbər öz xütbəsində müsəlmanların bir-biri ilə qardaş olduqlarını, bir-birinin canlarına və mallarına qəsd etməmələrini, qohumluq, ailə tellərinin müqəddəs olduğunu, hər bir müsəlmanın qadınlarla, kölələlə yaxşı davranışları, nəzakətə rəftər etməli olduğunu bildirdi.

"Bir ərebin əreb olmayan yanından, bir başqasının isə hər hansı bir ərebən üstün cəhəti yoxdur. Çünkü bütün insanlar Adəm oğullandır. Adəm də torpaqdandır... Kölələrə öz yediklərinizdən yedinir və geyindiklərinizdən

belə bir neticəyə gəlməyə əsas verir ki, beynəlxalq humanitar hüququn bəzi prinsip və müddəələri onlarda düzən və ya yanaklı formada öz ifadəsini tapmışdır. Məsələn, yalnız qarşılıqlı döyüşlərdə iştirak etmek (el-Bəqəre surəsi, ayə 190), haram aylarında qarşılıqlı olaraq döyüşdən imtina etmək (et-Təvbə surəsi, ayə 2, 3, 5), bəşər əhlinə zülm etməkdən çəkinmək (Ali-İmrən surəsi, ayə 108). Dinin yayıldığı ilk vaxtlarda silahlar kütəvi və məhvədici olmadığına görə islamda silah tətbiq edilmesi problemi demək olar ki, nəzərdən keçirilməmişdir. İslam humanitar hüququ üzərə mütəxəssis olan Ben Aşur isə göstərir ki, "hərbi hiylələr də daxil olmaqla qəlebənin eldə edilmesi üçün bütün vasitələr qanuni hesab olundur". Beynəlxalq humanitar hüquq qeyri-qanuni əmri yerinə yetirməyi qadağan edir və belə əmrin yerinə yetirilməsinə görə şəxsin məsuliyyət daşıdığını müəyyənleşdirir. Bunun ilk rüşeymləri Qurani-Kərimdə öz ifadəsini tapıb: "(Günah etməklə) həddi aşanların əmrinə tabe olmayı (onlara boyun eymeyin)!" (əş-Şuəra surəsi, ayə 151). Göründüyü kimi, islamda humanizm prinsipləri, döyüşlərdə iştirak etməyən şəxslərin mühafizəsi, döyüş aparması metodlarının məhdudlaşdırılması, işğal edilmiş ərazilərdə mülki əhalinin vəziyyəti-

mövcud münaqişələrin həllinə öz töhfəsini əsirgəmir, problemlərin ədaletli həlli ilə bağlı müzakirələrde birmənali olaraq beynəlxalq hüququ müdafiə edir və öz prinsipial mövqeyini həmişə qoruyub saxlayır. Azərbaycan 2013-cü ildə "Qüds şəhərinin inkışafına dair strateji planın maliyyələşdirilməsi üçün donor konfransı" ha, eləcə də

"Fələstin dövlətinin dəstəklənməsi üçün İslam maliyyə təhlükəsizlik şəbəkəsinin yaradılması" adlı konfransda ev sahibliyi etmiş və bu məqsədlər üçün ciddi məbləğdə ianə İsləm Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv dövlətlərin Xarici İşlər Nazirlerinin Şurası tərəfindən "Ermenistan Respublikasının Azərbaycan Respublikasına qarşı təcavüzü nəticəsində işğal olunmuş Azərbaycan torpaqlarında islam dininə aid tarixi-mədəni irlisin və ibadət ocaqlarının dağılıması və təhqir olunması"na dair qəbul olunmuş qətnamə dini zorakılıq və ayrı-seçkiliyin Ermenistan tərəfindən yürüdülən siyasetin tərkib hissəsi olduğunu bütün dünyaya açıq şəkildə bəyan etmişdir.

İslam dini-mənəvi dəyərlərinə sənətə bağlı olan Azərbaycan həm də dünyada multikulturalizmin mərkəzlərindən biri kimi tanınır. Azərbaycanda mədəni müxtəlifliyin, etnik və dini tolerantlıq mühitinin tə-

min olunması böyük nailiyətdir. Azərbaycanda heç vaxt dini və milli ayrı-seçkiliy olmamış, bütün dinlərin nümayəndələri dinc və qarşılıqlı anlaşma şəraitində yaşamışdır. Bu, Azərbaycan xalqının həyat tərzidir, iraliyə doğru inamla getməyin ən optimallı yoluudur.

Azərbaycan mədəniyyətlərə rəsasə dialoqun gücləndirilməsi üçün praktiki addimlar atır. Hər il Mədəniyyətlərə rəsasə Dialoq Forumu, Beynəlxalq Humanitar Forum və digər bu kimi böyük beynəlxalq tədbirlərə ev sahibliyi edən Bakı şəhəri artıq "Humanitar Davos" adını qazanmışdır. Hazırda bütün dünya Yaxın Şərqi və Afrika ölkələrindən Avropaya pənah aparan miqrantların necə aqressiv qarşılığının, islamofob meyillərin açıq şəkildə özünü bürüze verdiyinin şahidi olur. 2016-cı ildin Azərbaycanda "Multikulturalizm illi" elan edilməsi bir daha dünyaya göstərdi ki, müxtəlif dinlərin, mələtlərin, etnik gruppuların nümayəndələri bir ölkədə, eyni səma altında rahat, leyqətələ yaşaya bilərlər. Azərbaycan nəinki ölkə daxilində etnoslararası, dinlərə münasibətləri en yüksək səviyyədə tənzimləyir, həm də dünyaya tolerantlıq və multikulturalizmin mütərəqqi modelini təqdim edir.

VAHİD ÖMƏROV,
fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru

Azərbaycan İslam dünyasında

Qəzet 1991-ci il
yanvarın 11-dən çıxır

29 fevral

Dünen futbol üzrə UEFA Avropa Liqasında 1/8 final mərhələsinin püşkü atılıb. İsvəçrənin Nyon şəhərində keçiriləcək tədirədə 1/8 finala yüksələn 15 komanda və cavab oyunu bu gün keçiriləcək bir cüt iştirak edib.

Püşkatma zamanı klublar səpələnmişlər və səpələnməmişlər səbətlərinə ayrılmayıb. Eyni ölkə temsilcilerinin bir-biri ilə düşmələrinə də məhdudiyyət qoyulmayıb.

Türkiyənin avrokuboklarda mübarizəni davam etdirən yeganə temsilcisi "Başakşehir" də rəqibini tanıyıb. İstanbul klubu 1/8 finalda "Kopenhagen"la qarşılaşacaq. İlk matç Türkiye'də olacaq.

9 avtomobildən və iki evdən pul oğurlayan şəxs yaxalanıb

Yasamal rayonu ərazisində vətəndaşlara məxsus doqquz avtomobildən və iki evdən pul və məsiş eşyaları oğurlamaqdə, habelə S.İsmayılova qarşı deled-duzluq etməkde şübhəli bilinən Bakı şəhərə sakını O.Həsənov rayon polis idarəesinin 26-ci polis bölməsi eməkdaşlarının keçirdikləri əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində saxlanılıb. Daxili İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilər ki, fevralın 24-də Xəzər rayonundakı evlərin birindən 550 ABŞ dolları və 3000 manat dəyərində qızıl-zinət eşyaları oğurlamaqdə şübhəli bilinən paytaxt sakınıları olan iki yeniyetmə kriminalistik tədqiqatçıları idarəesinin və rayon polis idarəesinin 2-ci polis şöbəsi əməkdaşlarının birgə keçirdikləri əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində yaxalanıb. Hər iki faktla bağlı araşdırma davam edir.

Ses

Son sahifə

Pişiyin şəfaverici gücü

Pişik qədər diqqətli və həssas olan ikinci ev heyvanı tapmaq çətindir. Həddindən artıq sərbəst olduğuna görə özüne qarşı xüsusi qulluq tələb etmir.

Bele ki, ev heyvanlarının, xüsüsilə pişiklərin özü-neməxsus bioenergetikası var. Pişik nə qədər böyük olsa, onun enerji potensialı da o qədər çox olur və sahibinə daha çox kömək edir. Hissiyyatı çox güclü olur, onu əhatə edən canlıların energetik sahələrini və insanların vəziyyətini xüdalişənə qədər hiss edir. Ev pişiklərinin ekseriyəti ailə üzvlərinə kömək etməye cəhd göstərir, sahibinin ürəyi və ya qarın nahiyyəsi ağrıyanda həmin nahiyyəyə uzanıb ağrını özüne çekir. Ehtimal ki, bele vaxtlarda pişik hansıa instinctə uyğun hərəkət edir. Adətən bu, onun özü üçün heç bir təhlükə töötərək.

Ev pişiyi sahibini sakitləşdirir, arterial təzyiqin aşağı düşməsinə səbəb olur. Onun bioenergetikası baş və oynaq ağrılarını azaldır, zədələrin tez sağalmamasına kömək edir, daxili orqanların iltihabi xəstəliklərini sağaldır. Müalicəvi təsir pişiyi əllə sıqallayarkən da baş verir.

Yeri gəlmışkən, xatırlatmağa dəyər ki, ABŞ-da qəribə hadisə baş verib. Ağır onkoloji xəstənin pişiyi həmişə sahibinmiş şəxsi yerində oturarmış. Qəribədir ki, pişik özü onkoloji xəstəliyə tutularaq ölüb, sahibi isə sağ qalıb...

Kevin de Brüyne Çempionalar Liqasında haftanın oyuncusu seçilib

Avroliqada 1/8 finalın püşkü atılıb

Avropa Liqası

1/8 final

"Başakşehir" (Türkiyə) - "Kopenhagen" (Danimarka)

"Olimpiakos" (Yunanistan) - "Vulverhempton" (İngiltərə)

"Reyners" (Şotlandiya) - "Bayer" (Almaniya)

"Volfsburg" (Almaniya) - "Şaxtyor" (Ukrayna)

"İnter" (İtalya) - "Xetafe" (İspaniya)

"Sevilya" (İspaniya) - "Roma" (İtalya)

"Zalsburq" (Avstriya) / "Ayntraxt" (Almaniya) cütünün qəlibi - "Bazel" (İsvəçrə)

LASK (Avstriya) - "Mançester Yunayted" (İngiltərə)

Qeyd edək ki, 1/8 finalın ilk oyunları martın 12-də, cavab görüşləri martın 19-da olacaq.

Suya olan tələbatınızı bu içkilərlə ödəməyin!

Yüksek hərəkət aktiviliyi ilə əlaqədar olaraq, uşaqlarda su itkisi baş verir, ona görə də onların suya olan tələbatlarını məhdudlaşdırmaq olmaz. Trend bildirir ki, uşaqların suya olan tələbatını şirin kompot, meyve şirəsi və digər içkilərlə əvəz etmək doğru deyil.

Cünki bu, iştahın zəifləməsinə getirib çıxarıır. Bunu nümlə yanaşı, yemek zamanı da uşaqlara çoxlu su verilməsi məsləhət deyil. Bu zaman mədənin su ile dolması və mədə şirəsinin yuyulması həm iştahın zəifləməsi, həm də həzm prosesinin pozulması ilə nəticələnir.

Bakıda uşaqların bağçalara qəbulu elektron qaydada aparılacaq

Bakının məktəbəqədər təbiyyət müləssisələrinə uşaqların qəbulunda şəffaflığın təmin edilmesi ilə bağlı ölkə başçısının verdiyi tağılışlıqların icrası ilə əlaqədar uşaq bağçalarına uşaqların qəbuluna dair elektron xidmətin yaradılması işləri başa çatıb. Bakı Şəhər İcra Hakimiyətindən xəzerxeber.az-a verilən xəbərə görə, valideyn-

Futbol üzrə UEFA Çempionalar Liqasının 1/8 finalının ən yaxşı oyuncusu nın adı məlum olub. UEFA-nın rəsmi saytında yer alan məlumatda deyilir ki, haftənin ən yaxşısı "Mançester Siti"nin yarımmüdafiəçisi Kevin de Brüyne seçilib. Belikali futbolçu Serj Qnabri ("Bavariya"), Serxio Busquets ("Barselona") və Ussem Auari ("Lion") geridə quburub. Qeyd edək ki, K.De Brüyne "Real"la matçda (2:1) yub. Qeyd edək ki, K.De Brüyne "Real"la matçda (2:1) bir qol vurub və bir dəqiq qol ötürməsi edib.

lər evdən çıxmayaqaraq, innovasion əlavənin köməyi ilə bağçalarda boş yerlər barədə asanlıqla məlumat eldə edərək öz övladını paytaxtın uşaq bağçalarından birinə qeydiyyata ala bilərlər.

Burada pilot layihə kimi Nizami rayonu seçilib. On gün ərzində personalın hazırlanması və öyrədilməsi ilə bağlı uşaq bağçalarında treninglər keçiriləcək, bundan sonra isə qəbulun başlanması bəredə elan veriləcək. Bu sistem mərhələli şəkildə Bakı şəhərinin bütün rayonlarında tətbiq ediləcək. Layihənin ikinci mərhələsində istifadəçinin "Elektron kabinetinin" yaradılması nəzərdə tutulub. Valideynlər bura-dan gündəlik menyu, həmçinin yemek və təlim-tərbiyə prosesi bəredə foto-video hesabatları da əldə edə biləcəklər.

Şəxsi "Elektron kabinet"in köməyi ilə valideynlərlə məktəbəqədər təbiyyət müləssisəsi arasında əlaqələr də sadələşəcək. Arzu edənlər elektron formatda təkliflərini verə və müraciətin baxılmasına prosesinə nəzarət edə bilərlər.

Əlavə olaraq Bakı Şəhər İcra Hakimiyətindən bağçalarda təlim-tərbiyə prosesini əhatə edən yeni innovasion layihələr və yeniliklərin hazırlanıldığı da bildirilib.

Baş redaktor:

Bəhruz Quliyev

Baş redaktorun müavinləri:

Valeh Məhərrəmli
Fətulla Həsənov

Ünvanımız: Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az
Tel: 598-33-90 Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi ilə müellifin mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet "Ses" in komputer mərkəzində yığılın, sahifələrin.
"Azərbaycan" nəşriyyatında çap olunur
Qəzetdə AzəRTAC, SIA və AZADINFORM informasiya agentliklərinin məlumatlarından istifadə olunur.

Qəzet
bazar və bazar
ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur

Tiraj: 4600